

SVEIKINIMAI

IVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KUNIGO MATO PLAUSINAIČIO VERSTAS KALĖDINIS EILĖRAŠTIS – Algimantas Katilius	5
LLD 2022 METŲ RENGINIAI – LLD inf.	19
SVARBIAUSIA – BENDRADARBIAUTI DĖL PAGALBOS UKRAINAI – Bonitatem ORG inf.	26

ŠVIETIMAS

SEINŲ „ŽIBURIO“ MOKINIAI PAKVIESTI Į PREZIDENTŪRĄ VILNIUJE IŽIEBTI EGLUTĘ – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos inf.	6
--	---

KULTŪROS BARUOSE

KNYGOS „PUNSKAS ETNOGRAFINIUOSE PASAKOJIMUOSE IR ŽMONIŲ PRISIMINIMUOSE“ SUTIKTUVĖS – Daiva Valinčienė	7
„GDANSKO BIOGRAFIJOS“ 2022 – Romas Milaševičius	14
„AR MANO SĖJIMO KAS DYGS IR AUGS...“ – Onutė Nevulienė	15
2022-UOSIUS PALYDINT... – Asta Pečiulienė	17

JUBILIEJAI

„VEIKĖME, KAD IŠLIKTUTE LIETUVIAIS?“ – Bronius Makauskas ..	9
--	---

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

PRELATAS EDMUNDAS PUTRIMAS – Irena Gasperavičiūtė	11
PRELATĄ EDMUNDĄ PUTRIMĄ PALYDINT ANAPILIN – Bronius Makauskas	12

MŪSŲ INTERVIU

PAS MUS ŽURNALISTIKOS NĖRA (?) – Jurgita Stankauskaitė	20
---	----

PAPROČIAI

KŪČIŲ PAPROČIŲ NUOTRUPOS – Rasa Žukauskienė	22
--	----

KALBOS KERTELĖ

SENUOSIUS METUS PALYDINT – Birutė Burdinaitė-Ołów	25
--	----

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Kalėdų puošmena (Valdo Žilionio nuotr.)
Pasakų šalis (Ramonos Masionytės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-12-13

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**
**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**
Wydanie 24 numerów dwutygodnika "Aušra"
DOFINANSOWANIE
325 000 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
375 000 zł

Publikacija yra žurnalo „Aušra“ priedas ir ne
publikacija, kuri išreiškia tik autorių nuomones ir
nie gali būti utožsamama su oficialiuoju Lietuvos
Ministro Sprav Wewnętrznych ir Administracjii.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijos
rėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Sulaukėme šv. Kalėdų šiltuose namuose, taikoje ir ne tik su kalėdaičiu ant stalo. Ant jo kaip paprastai gausu gėrybių: ir šventinis karpis, ir ką tik iškepti kvapnūs pyragai. Vadinasi, priklausome tai laimingesnei žmonių daliai, kuri turi ir elektrą, ir gyvena šiltai (nors ir brangiau sumokėjusi už šilumą). Todėl nevalia mums užmiršti tu, kuriems šios Kalėdos praeis požeminėse slėptuvėse, prie žvakės, uždegtos ne dėl jaukumo, o gaudant jos skleidžiamą kad ir menką šilumą. Sakoma, šv. Kalėdos – dovanų metas. Pripažinkime, kad jeigu negautume dar vieno kvėpalų buteliuko ar naujesnio telefono modelio, tikrai mūsų gyvenimo kokybė nenukentėtų. Todėl gal verta įsiklausyti į Jono Ohmano raginimą lėšas, skirtas dovanoms, šiemet paaukoti kovojančiai Ukrainai? Ir šitaip pajustume kalėdinį džiaugsmą – darydami gera.

Pasižiūrėjus į praeinančius metus – jie mūsų bendruomenei nebuvo blogi. Išėję iš pernykščio karantino, puolėm į visuomeninio gyvenimo virtinę. Ypač į metų pabaigą renginys sekė renginį, koncertas koncertą. Akiwaizdžiai po izoliacijos laikotarpio buvome išsiūlgę bendravimo, žmonių pasibuvimų, gyvos muzikos ir suėjimų šurmulio.

Deja, šie metai baigiasi ne be skaudžių netekčių. Gruodžio 3 d. Kanadoje viso pasaulio lietuviai su didžiule širdgėla išlydėjo savo dvasinį vadovą, prelatą Edmundą Putrimą, kuris mūsų krašto lietuviams buvo ne tik dvasininkas, bet ir nuoširdus bičiulis. Prieš mirtį spėjęs dar parašyti kalėdinį sveikinimą ir mums. Šiame „Aušros“ numeryje norime prisiminti jo asmenybę. Beje, išliks jis mūsų atmintyje amžinai besišypsantis ir skleidžiantis aplink save ramybę ir gerumą.

Mieli pasaulio lietuviai!

ARKIV. GINTARAS GRUŠAS,
LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJOS PIRMININKAS

Prelato Edmundo Putrimo iškeliaivimas amžinybėn pribloškė daugelį mūsų. Daugeliui jis buvo bičiulis, įsiklausantis mokytojas, palydėtojas.

Gerai žinome, kaip uoliai prelatas planavo savo laiką. Jis buvo parašęs jau ir Kalėdinį laišką pasaulio lietuvių bendruomenėms. Tegul šis

laiškas keliauja kaip paskutinė prelatas Putrimo žinia šioje žemėje.

Šventos Kalėdos byloja apie viltį, kad Dievas niekada nepalieka mūsų vienu. Noriu patikinti, kad darbas, kurį taip sąžiningai atliko prelatas Putrimas – rūpinimasis pasaulio lietuvių sielovada – bus tęsiamas.

„Tuomet Juozapas atsikėlė, pasiėmė kūdikį ir motiną, ir pargrįžo į Izraelio žemę. <...> Įspėtas sapne, nukeliavo į Galilėjos sritį ir apsigyveno Nazareto mieste, kad išsipildytų pranašo žodžiai: „Jį vadins Nazariečiu.“ (Mt 2, 21–23)

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,
sveiki sulaukę šv. Kalėdų!

Šiose Evangelijos eilutėse pasakojama, kaip Šventoji Šeima, kadaise turėjusi nuo persekiojimo bėgti į Egiptą, pagaliau sugrįžta namo. Čia kalbama apie fizinį grįžimą, tačiau kad ir kur pasaulyje gyventume, visuomet galime sugrįžti prie savo šaknų, branginti ir puoselėti savąją tapatybę bei kultūros paveldą.

Viešėdamas Lietuvoje popiežius Pranciškus kvietė atsigręžti į savo Tėvynės ir šeimos istoriją, domėtis tėvų ir senelių pasakojimais, pasisemti iš jų išminties. Kalėdų laikas labai tinkamas susirinkus prie bendro stalo kalbėtis apie Lietuvą, apie tikėjimą, prisiminti protėvių tradicijas. Ypač norisi perduoti pastiprinimo žodį jauniems žmonėms, jaunoms šeimoms, kad gyvenant svetur pakaktų jėgų išlaikyti savo tautinę tapatybę.

Taip pat norisi padėkoti visiems lietuvių bendruomenių, parapijų, misijų nariams, lituanistinių mokyklų darbuotojams ir pedagogams, kurie pasiaukojamu darbu augina ir puoselėja lietuviybės daigus, išlaiko gyvą lietuvių kalbą. Ačiū parapijų kunigams, kapelionams ir visiems, kurie perduoda bažnytines tiesas, evangelizuoja jaunąją kartą. Tai svarbiausi lietuviybės ramsčiai išėivijoje, kuriantys lietuviškumo salas, kuriose galime jaustis kaip namuose.

Kalėdų laiku vieni kitiems palinkėkime ramybės ir taikos. Prie Kalėdų stalo susėskime vienybės, susitaikymo ir vilties dvasioje, maldoje prisimindami ir mūsų brolius bei seseris Ukrainoje.

Prelatas Edmundas J. Putrimas,
Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas
užsienio lietuviams katalikams

Brangūs broliai ir seserys, mieli šios mūsų žemės lietuviai!

Kaip ir kasmet prasidėjus advento laikotarpiui laukiame didžiųjų iškilnių – mūsų Viešpaties, Kūdikielio gimimo. Šiais metais jos bus liūdnesnės, švėsime kaip avys be piemens (Mt 9, 36), kadangi staiga, netikėtai iškeliavo į Dangaus Tėvynę švęsti Kūdikielio Jėzaus gimimo Prelatas Edmundas Putrimas, Lietuvos Vyskupų Konferencijos Delegatas užsienio lietuviams. Tačiau pažvelgę į Betliejaus žvaigždę aplink matome kitas žvaigždes. Čia galime pamatyti Prelato, mylimųjų artimųjų žvaigždes, kurios džiugina mūsų širdis, kartu su jais dėkojame Dievui, gimusiam Kūdikieliui už mums pažadėtą atpirkimo dovaną.

Sveikindamas Jus ir Jūsų šeimas su Kūdikielio Jėzaus gimimo švente, kviečiu artintis prie Jo, kaip džiaugsmo šaltinio, ne tik per metines šventes, bet kiekvieną Viešpaties dieną. Eikite prie Kristaus lyg prie šaltinio pasisemti gyvojo vandens dvasios troškuliui numalšinti, artinkitės prie Jo tarsi prie židinio pasisemti žarijų tikėjimo karščiui padidinti. Kalėdų džiaugsmas telydi Jus į šviesius ir laimingus Naujuosius metus!

Kun. dr. Jaroslav Kalinovskij, Seinų kolegiatinės bazilikos vikaras, Seinų lietuvių kapelionas

Gražiausia žiemos šventė Kalėdos – tai šilumos ir gerumo metas. Tad linkime Jūsų jaukiuose namuose patirti kuo daugiau džiaugsmo, artumo ir ramybės akimirky. Betliejuje gimęs Kūdikielis tegul būna Jums paguoda ir atrama šeimose bei dirbant prasmingus darbus.

Su šv. Kalėdomis!

Lenkijos lietuvių draugija ir „Aušros“ redakcija

Sveikiname su šv. Kalėdomis ir artėjančiais Naujaisiais metais. Linkime gausos santarvės, išminties ir puikios sveikatos!

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos bendruomenė

Pačių gražiausių švenčių proga linkime ramybės. Ramybės širdyje, šeimoje, darbe ir aplinkoje. Ramybės šviesios ir tyro džiugesio, skaidrumo mintyse ir supratimo – kaip gera turėti vieniems kitus. Tegul ir ateinančiais metais stiprėja supratimas, tegul užtenka kantrybės, sveikatos, laimės, meilės, turto ir grožio.

Su šv. Kalėdomis ir artėjančiais Naujaisiais metais!

Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugija

Tegul ištirps žvakučių liepsnose širdžių ledai ir šaltas laiko gruodas

Ir lai sušvis vėl Jūsų veiduose vilties liepsna lyg pranašas paguodos.

Džiugių ir jaukių šv. Kalėdų bei laimės, ramybės ir vilties Naujaisiais 2023 metais linki

Vidugirių pagrindinės mokyklos bendruomenė

Nuoširdžiai sveikiname visą lietuvių bendruomenę su artėjančiomis šventėmis – šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais! Tegul laimė ir sėkmė lydi kiekvieną ne tik per šventes, bet ir visus metus!

LLD Suvalkų skyrius ir „Suvalkiečio“ redakcija

Kalėdos atitraukia mus nuo darbų ir rūpesčių persmelktos kasdienybės prie amžinųjų vertybių. Kūčių vakarą išgyvename mums brangių žmonių artumą, dalydamiesi su jais dvasios šiluma. Tegul Jūsų namuose nepritrūksta jaukumo ir žmogiškosios šilumos, džiaugsmo ir ramybės. Viltinčiai žvelkite į ateinančius metus, tebūnie jie dar sėkmingesni! Linksmų šv. Kalėdų!

Punsko lietuvių kultūros namai

Sveikiname Jus ir Jūsų artimuosius su artėjančiomis šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais. Tegul niekuomet nepritrūksta Jums džiaugsmo ir šilumos. Meilė telydi Jūsų šeimas, jaukumas – Jūsų namus, o sėkmė – Jūsų darbą.

Vysk. Antano Baranausko fondo „Lietuvių namai“ Seinuose valdyba ir darbuotojai

Kūčių vakarą išgyvename šeimos artumą, dalydamiesi kalėdaičiu. Tegul Jūsų namuose viešpatauja meilė, jaukumas ir gėris.

Stebuklingą Kalėdų naktį teprisipildo Jūsų širdys vilties, džiaugsmo, ramybės ir tikėjimo.

Palaimintų, džiaugsmingų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų!

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija

Kunigo Mato Plaušinaičio verstas kalėdinis eilėraštis

ALGIMANTAS KATILIUS

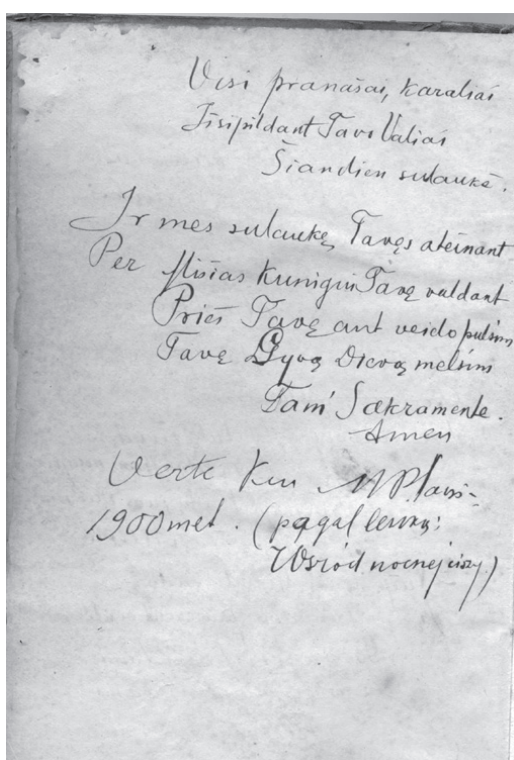
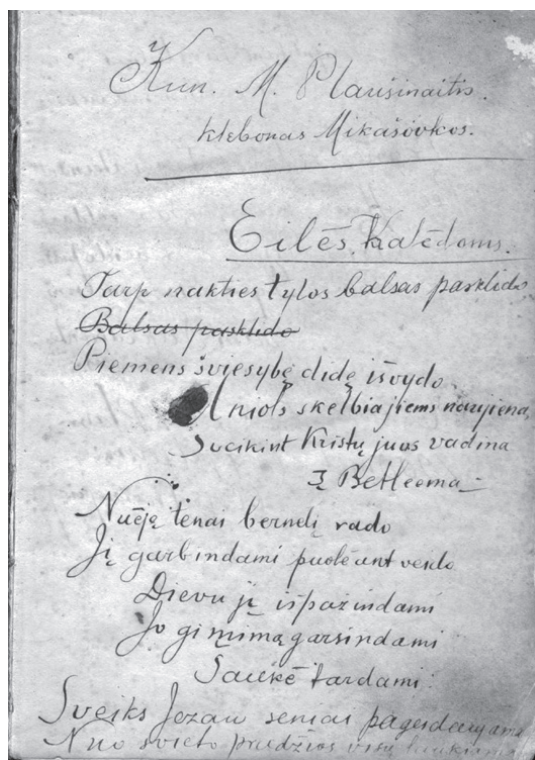
Etnologas dr. Žilvytis Šaknys padovanojo Seinų (Augustavo) vyskupijos kalendorių žinyną 1912 metams: Rubricella sive directorium divini officii ad usum universi cleri saecularis Seinensis seu Augustoviensis /.../ Pro Anno Domini MCMXII, Seinis: Typogr. „Laukaitis, Dvoranovski, Narjevski“ et Sociorum, 1912. Šio leidinio priešlapyje įrašytas kun. Mato Plaušinaičio iš lenkų kalbos verstas kalėdinis eilėraštis. Iš įrašo matosi, kad šios eilės verstos 1900 metais.

Matas Plaušinaitis gimė 1867 m. kovo 25 d. Piečiškių k., Naumiesčio parapijoje (Naumiesčio apskr.), Eliziejaus ir Domicelės Čeplevičiūtės (z Czeplewiczów) šeimoje. Iš pradžių mokėsi namuose, paskui Naumiesčio pradžios mokykloje, 1880–1884 m.

Marijampolės gimnazijoje ir baigė 4 klases. Į Seinų kunigų seminariją įstojo 1885 m. liepos 4 d. Tais metais į pirmą kursą įstojo 14 klierikų, iš kurių septyni buvo kilę iš lietuviškų parapijų. Jo kurso draugas buvo būsimasis Telšių vyskupas Justinas Staugaitis. Jie buvę iš vienos parapijos. J. Staugaitis atsiminimuose rašė: „Važiavome kartu su kunigu Plaušinaičiu, netolimu mūsų kaimynu (Piečiškių kaimo), arba, teisingiau pasakius, abiedvių mudvių tėvai, susidėję po arklį, vežė mus į Seinus.“ Kunigu vyskupo Petro Pauliaus Viežbovskio įšventintas 1890 m. birželio 24 d.

Po seminarijos baigimo 1890–1892 m. laikinai buvo Radzilovo parapijoje, 1892–1895 m. laikinai – Mažojo Plocko parapijoje. 1895–1897 m. Lukšių parapijos vikaras,

1897–1898 m. Zbuinos filijos vikaras. Varšuvos generalgubernatorius 1898 m. rugpjūčio 27 d. Zbuinos filijos vikarą patvirtino Kulešų parapijos vikaru. Juo buvo iki 1900 m. 1900–1901 m. Šakių parapijos vikaras. 1901 m. išvyko į užsienį. Grįžo 1907 m. Ką veikė užsienyje, duomenų neturime. Iš Seinų vyskupijos administratoriaus prelato Juozapo Antanavičiaus 1907 m. rugpjūčio 13/26 d. rašto Suvalkų gubernatoriui žinoma, kad neseniai iš užsienio sugrįžusį ir Vilkaviškio parapijoje gyvenantį kun. M. Plaušinaitį paskyrė Piontnicos parapijos neetatiniu vikaru. Šis paskyrimas neįgyvendintas. Iš Seinų vyskupijos administratoriaus 1907 m. spalio 24/lapkričio 6 d. rašto Suvalkų gubernatoriui žinoma, kad Šakių parapijos vikarą, laikinai gyvenantį Naumiestyje, kun. M. Plaušinaitį paskyrė Pajevonio parapijos vikaru. 1908 m. – Pajevonio parapijos vikaras. 1908–1909 m. Liubavo parapijos vikaras. 1909 m. perkeltas Lipsko parapijos vikaru. 1911 m. Ročkų parapijos vikaras. Nuo 1911 m. Mikašuvkos parapijos klebonas ir juo buvo 1915 m. 1920 m. Holynkos parapijos administratorius. 1922 m. Veisiejų parapijos vikaras ir mokyklos tikybos mokytojas. 1924 m. Kapčiamiesčio parapijos vikaras. 1924–1929 m. Būdviečio parapijos klebonas. Mirė Būdvietyje 1929 m. birželio 25 d.

Seinų „Žiburio“ mokiniai pakviesti į Prezidentūrą Vilniuje įžiebti eglutę

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOS INF.

Lapkričio 26 d. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos kvietimu „Žiburio“ mokyklos mokiniai dalyvavo pagrindinės Prezidentūros Kalėdų eglės įžiebimo ceremonijoje. Šventėje dalyvavo J. E. Prezidentas Gitanas Nausėda su pirmąja ponija Diana Nausėdiene.

„Tegul šis stebuklingas Kalėdų laikotarpis suteikia visiems vilties, ramybės ir stiprybės. Tegul jis įkvėpia mus gerumui, dovanoja jaukumo ir sutelkia mus šiuo neramiu laikotarpiu. Tegul mūsų širdys atsiveria bendrystei ir užsidega veiksminga meile“, – susitikimo metu linkėjo Prezidentas.

Prezidentūros pagrindinė eglutė nepaprastai gražiai papuošta veltos vilnos nameliais, sukurtais įvairiuose Lietuvos kampeliuose.

Vilniaus miesto folkloro ansamblis „Virvytė“ labai nuotaikingai pristatė mūsų tėvų ir senelių advento

Žiburiečiai su LR Prezidentu G. Nausėda ir pirmąja ponija D. Nausėdiene

Prezidentūroje

laikotarpio papročius. Buvo burtai, žaidimai, rateliai ir dainos.

Šventė buvo nepaprastai graži ir šilta. Visi vaikučiai gavo dovanų Prezidento Gitano Nausėdos ir pirmosios ponios Dianos Nausėdienės pasirašytas knygeles.

Pagrindinę Prezidentūros eglutę Prezidentas ir ponija Diana įžiebė kartu su vaikais iš 10 skirtingų Lietuvos savivaldybių bei iš Seinų „Žiburio“ mokyklos.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bendruomenė sveikina „Aušros“ skaitytojus šv. Kalėdų proga ir linki ramių, gražių švenčių.

Knygos „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ sutiktuvės

DAIVA VALINČIENĖ

*„Kur vieškelis platus vingiuoja,
Kelelius dabina beržai,
Tai Punsko gražioji padangė,
Čia mūsų gimtieji namai. (...)“*

Tokiu posmu prasideda pažintis su Marytės Misiukonienės knyga „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“. Įžangoje cituojamas nežinomo autoriaus eilėraštis, rastas Juozo Vainos užrašuose. Beje, ir pati knyga didžiąja dalimi grindžiama Vainos surinkta medžiaga. Šios eilės buvo sudainuotos minėtos knygos sutiktuvėse, kurios vyko lapkričio 26 d. Tai buvo labai šiltas ir jaukus vakaras. Žiūrovus pasveikino ir patį renginį vedė

Sigitas Birgelis. Jo žodžiais tariant, „įdomu būtų įsėsti į laiko mašiną ir nukeliauti į praeitį“. „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ ir yra žvilgsnis į šio krašto praeitį. Į tokią dvasinę kelionę – trumpai pasivaikščioti po senąjį Puską – pakvietė jaunių teatro „Kregždė“ artistai. Jie pristatė nuotaikingą, knygos ištraukomis paremtą montažą. Kompozicijos režisierė ir scenarijaus autorė – nenuilstama ir niekada kūrybinių minčių nestokojanti Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Jaunimas glaudai pristatė svarbiausius Punsko istorijos faktus. Papasakojo apie bažnyčios statybą, jos tarnautojus, mokyklos raidą bei „senuosius“ miestelio gyventojus.

„Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ gimė viso būrio žmonių pastangomis. Pačius pamatus padėjo Juozas Vaina, rinkdamas tautosaką, užrašinėdamas žmonių pasakojimus ir prisiminimus. Antrą žingsnį žengė Marytė Misiukonienė, kuri visą plaučią ir turtingą medžiagą peržiūrėjo, atrinko, papildė, prireikus patikslino ir sudėjo į knygos lapus. Daug reišė Sigitą Birgelio parodytas susidomėjimas tokiu leidiniu, jo palaikymas bei kitų žmonių įdėtas darbas, redaguojant, tvarkant tekstus ir pan. Knyga vargiai būtų pasirodžiusi, jeigu ne rėmėjai: Kęstutis Minelga ir Punsko valsčius. Renginyje pastarajam atstovavo Punsko valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas. Abu rėmėjai, pakviesti į sceną, dalijosi šiltais išpūdziais apie knygą, akcentavo jos svarbą mūsų kraštui ir visai Lietuvai.

Atėjo laikas žodį tarti ir pačiai knygos autorei. M. Misiukonienė pasidžiaugė, kad knyga priimta šiltai, ja domimasi. Ji taip pat paminėjo kelias klaidas, kurios įsivėlė į puslapius (pvz., įrašytą klaidingą vardą ar pavardę) ir kurias „išgaudė“ knygos skaitytojai, joje minimų žmonių giminaičiai. Dabar jau sunku būtų atsekti, kodėl senuose J. Vainos užrašuose pateikta būtent tokia informacija.

Man pačiai peršasi mintis, kad šios knygos bendraautorių daug. Tai Punsko krašto žmonės –

Knygos autorę M. Misiukonienę sveikina jos vaikai Daiva ir Rimas

„Kregždės“ meninė kompozicija

informacijos pateikėjai, kurių mintys ir istorijos sugulė į knygos puslapius. Jos sudarytoja, mano Mama, išsaugojo nuo užmaršties šio krašto (ne) paprastų žmonių istorijas, nuotykius ir likimus. J. Vainos surinktus ir užrašytus faktus, istorinius bylojimus papildė savo „tyrinėjimais“, kalbant su vyriausiais Punsko gyventojais išgirstomis istorijomis ir prisiminimais. Knygoje taip pat nemažai informacijos ir ištraukų iš kitų leidinių apie Punską.

Apie tai, kad Mama vėl ėmėsi rašytojos amato (visai neseniai buvo išėjusi jos parengta J. Vainos biografija), sužinojau visai atsitiktinai. Kartą paklausta, ką veikianti, atsakė: „Ai, knygą rašau.“ „Vėl?“ – nustebau. „Aha, apie Punską“, – pridūrė. Pirma mano mintis buvo: ką gi dar galima apie Punską rašyti? Mama paatviravo: „Žinai, tėvo tiek medžiagos sukaupta, tiek darbo įdėta, gaila būtų, kad visa tai prapultų, nueitų užmarštin.“ Tikra tiesa. Maža to, labai greitai paaiškėjo, kad rašyti dar tikrai yra ką, daug tekstų dėl vietos stokos teko trumpinti ar visai atsisakyti. Ir tegul skaitytojai nesusidaro įspūdžio, kad pakako prisėsti, atsiversti Vainos tvarkingai surašytus lapus ir jų turinį tiesiog

perrašyti. Tikrai ne! Mamai teko valandų valandas, dienų dienas „kasti“ per begalę šiek tiek padrikai ir ne pagal temą sudėliotų tekstų, juos peržiūrėti, rūšiuoti, atrinkti, reikiant – papildyti, suieškoti daugiau informacijos. Be to, kaip minėjau, knygos sudarytoja J. Vainos surinktą medžiagą papildė kitais šaltiniais ir savo pačios parūpinta informacija.

Tiems, kurie bent kartkartėmis viešėdavo mano senelių, o vėliau tėvų namuose, dar dzeiduliui Juozui gyvenant, tikriausiai teko išgirsti jo rašomosios mašinėlės dūžius. Tie garsai neatsiejamai lydėjo kasdienę tų namų buitį. Tikriausiai tada Juozas ir rašė šioje knygoje publikuotus tekstus. Dzeiduliui mirus dar ilgą

laiką atrodė, kad iš jo kambario sklinda tie ritmiški dūžiai. Man ši knyga, tai išsaugoti Dzeidulio rašomosios mašinėlės skleidžiamie garsai. Tik dabar supratau, kaip giliai jie įsirėžė širdin ir atmintin.

Bet grįžkime prie renginio akimirky. Pirmąją vakaro dalį vainikavo šaunus kapelos „Klumpė“ pasirodymas. Ji savo muzikiniiais kūriniais ir dainomis paglostė žiūrovų širdis. Labai ačiū „Klumpės“ dalyviams bei vadovams Artūriui Pečkaičiui ir Arūniui Lekešiui.

O antroji vakaro dalis? Tai buvo komikso, skirto Punsko LKN 65-mečiui paminėti, pristatymas. Piešinių autoriai – mūsų krašto vaikai ir jaunimas. Apie leidinį trumpai papasakojo Punsko LKN direktorė Asta Pečiulienė. Projekto tema neatsitiktinė – „Iš praeities į dabartį“. Ji puikiai derėjo su anksčiau minėta publikacija.

Renginys baigėsi. Marytė Misiukonienė, kaip rimtai knygos autorei dera, įsirašė pirmuose skaitytojų įsigytų knygų puslapiuose, dalijo autografus. O man susidarė toks šiltas įspūdis, kad kažkur iš aukštybių, atsirėmęs į savo medinę drožinėtą lazdelę, į mus žvelgia Juozas Vaina su gerai mums pažįstama, jam būdinga šypsena veide. Jis patenkintas. Jis didžiuojasi. Jo darbas nenuėjo veltui.

Scenoje kapela „Klumpė“

„Veikėme, kad išliktute lietuviais?“

Pranešimas, skaitytas minint Lenkijos lietuvių draugijos 65 metų jubiliejų

BRONIUS MAKASKAS

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 23 nr.

B. Bieruto režimui nepavyko deportuoti tautinių mažumų iš šalies. Tam faktiškai oponavo Maskva, turinti savų tikslų, tarp kitko, ir lietuvių etninėje terpėje įtaisiusi savo agentūrą, specialiųjų tarnybų tinklą. Be to, tautinės mažumos galėjo būti tam tikrais momentais panaudotos veikimui prieš nepaklusnią Maskvai satelitinę valstybę. LJDP privalu buvo dekonstruoti Lenkijos lietuvių tautinę savimonę, aktyvinti ideologiniam darbui, įtraukti jų atstovus į partines organizacijas ir leisti burtis į valdžios kontroliuojamas visuomenines kultūros draugijas. Lenkijos lietuviams, kurių dvasinėje Tėvynėje dar buvo likviduojami ginkluotojo pasipriešinimo likučiai (o Vakaruose aktyviai veikė DP – išvietintųjų bei Lietuvos laisvinimo struktūros), teisė organizuotis buvo suteikta vieniems iš paskutinių. Iki pat 1989 m. buvome Lenkijos specialiųjų tarnybų ir iš Maskvos labiausiai kontroliuojama tautinė mažuma.

Po paruošiamųjų darbų 1957 m. kovo pabaigoje Punske buvo įsteigta Lietuvių visuomeninė kultūros draugija (LVKD). Jos branduolį ir vadovybę sudarė šio krašto ir Lenkijos gilumoje apsigyvenę lietuviai (atvykę iš okupuotos Lietuvos ar paleisti iš lagerių be teisės gyventi Lietuvoje). Draugijos steigėjais įvardijami Juozas Degutis, Juozas Grigutis, Juozas Jakimavičius, Juozas Maksimavičius, Bronius Mickevičius, Antanas Moliušis, Jonas Stoskeliūnas, Jonas Šliaužys, Juozas Vaina, Vincas Valinčius. Jie buvo lietuvių pripažinti, autoritetingi

žmonės, juos palaikė ir prie draugijos kūrimo prisidėję daugelis šio krašto šviesuolių ūkininkų, jaunimo.

Suvažiavimo diskusijose atsispindėjo tų dienų lietuvių rūpesčiai: švietimo tinklo plėtros, materialiniai bei kadry rūšio, bendrabučio statymo, kultūrinės veiklos aktyvinimo, religinių-kalbinių lietuvių teisių bažnyčiose varžymo, spaudos gimtąja kalba leidimo, kelių gerinimo, elektrifikacijos. Pirmojo suvažiavimo metu valdžios atstovų prašyta leisti Varšuvoje dvasiaitini žurnalą „Parama“. Suvažiavimas patvirtino LVKD statutą ir išrinko pirmą Centro valdybą, prezidentą. Neišliko pirmojo suvažiavimo dokumentai. Juozo Vainos prielaida, jog juos išvežė į Lietuvą KGB parankinis, LVKD valdybos narys Juozas Savickas, įtaisytas Paliūnuose kaip felčeris (be konsultacijų su valdyba jis buvo paskirtas pirmininku vietoje represuoto ir nušalinto „atsistatydinusio“ Juozo Maksimavičiaus). Draugijos pavadinimas buvo derinamas su LJDP pareigūnais. Sąvoka „visuomeninė kultūros“ buvo privaloma. Tačiau stebina, kaip draugijos organizatoriams pavyko pavadinime išvengti žodžio „Lenkijos“ – kuris tarpukario Lenkijos lietuvių organizacijoms buvo taikomas kaip pamatinis. Suvažiavimo delegatai geografiškai reprezentatyviai atstovavo etniniam lietuvių plotui ir jo socialinei struktūrai. Dėl objektyvių priežasčių siauriau buvo atstovaujama šalies lietuvių diasporai.

Suvažiavimas, kaip aukščiausia organizacijos valdžia, nustatė veiklos kryptį, programą, rinko vadovybę, galėjo keisti įstatus, nario mokesčio dydį ir kt. Draugijai vadovavo suvažiavimo

išrenkama 19–21 asmens Centro valdyba. Iš jos narių buvo renkamas prezidiumas. Pirmai LVKD Centro valdybai, be kitų, priklausė šie asmenys: Juozas Maksimavičius – Ožkiniai, Juozas Jakimavičius – Šlynakiemis, Jonas Stoskeliūnas – Punkskas, Juozas Vaina – Punkskas, Juozas Kubilius – Žagariai, Vincas Valinčius – Valinčiai, Antanas Čeplynskas – Klevai, Juozas Leončikas – Klevai, Bronė Kasperavičiūtė – Vidugiriai, Jonas Paransevičius – Paliūnai, Juozas Savickas – Paliūnai, Jonas Šliaužys – Punkskas.

Netrukus po suvažiavimo, 1957 m. balandžio 25 d., draugijos pirmininkas Juozas Maksimavičius buvo iškviestas į Varšuvą, Lenkijos jungtinės darbininkų partijos Centro komiteto (LJDP CK) Tautybių komisijos posėdį. Jame pristatė LVKD suvažiavimo eigą, diskutuotus rūpimus klausimus, tarp kitko, ūkininkams svarbius žemės klasifikavimo (nes mokesčiai buvo renkami atsižvelgiant ne į kokybę, bet į valdomą plotą), taip pat į Lenkijos vakarų vaivadijas išskeldintų lietuvių šeimų grįžimo. Gvildenti ir lietuviškų mokyklų klausimai, svarstyta priešiška lietuvių atžvilgiu lenkų pozicija vietinėse partijos grandyse ir kitose įstai-gose, spaudos lietuvių kalba problema. Lietuvių siekiai neatitiko Maskvos interesų, jų plėtra tautine kryptimi kėlė pavojų galimos nepageidaujamos įtakos šalia esančiai jos okupuotai Lietuvai, tarp kitko, dėl kontaktų su emigracija. SSRS agentūros jau buvo nustatyti pirmos valdybos narių ryšiai su lietuviais (DP) Vakaruose, Lenkijos komunistinė valdžia taip pat nematė reikalo keisti „nacionalinės vienalytės visuomenės“ politiką.

Iš 21 LVKD Centro valdybos nario tik vienas buvo partinis. Svarbiausioje grandyje – prezidiume – nei vieno, nei vieno ir saugumui patikimo, ideologiškai „pažangaus“ žmogaus. Todėl pirmoji Centro valdyba saugumo apibūdinama taip: J. Maksimavičius – aktyvus Šv. Kazimiero draugijos veikėjas, vokiečių okupacijos metais veikė prieš SSRS, J. Vaina palaiko ryšius su užsieniu, teikia politinę informaciją, o Jonas Pajaujis įvardintas vokiečių agentu. Žinoma, tai neatitinkantys tiesos, jiems diskredituoti sugalvoti motyvai, kokių saugumo darbe matėme nuolat. Tačiau tezė, kad saugumas pramiegojo suvažiavimą, nepriimtina. Tiesiog norėta išsiaiškinti daugiau valdybos sijų su išore. Labiau negu Varšuva nerimavo Maskva. Staigi reakcija prieš valdybą ir ypač LVKD pirmininką J. Maksimavičių bei jo atžvilgiu taikomi vadinamieji „fizinio poveikio“ metodai tikraisiais inspiratoriais leidžia įvardyti KGB, „patarėjus“, reziduojančius Viešojo saugumo įstaigos (UBP) centre ir padaliniuose, dažnai naudojančius represines „profilaktines akcijas“ visoje Lenkijoje. Prieš LVKD Centro valdybos narius imtasi kompromitavimo priemonių: spaudoje pasirodė šmeižikiški straipsniai, net grasinta išsiųsti juos į SSRS. Ši linija dalinai atitiko Lomžos vyskupo

poziciją. Jis panaikino lietuvių kalbą Seinų dekanate, o lietuvių delegacijas baugino išsiuntimu į Sibirą. Lenkų partinė valdžia kaltino LVKD vadovybę, kaip ignoruojančią socializmo idealus, nestiprinančią pasitikėjimo partija, neaiškinančią jos politikos tautinių mažumų klausimu, vengiančią palaikyti ryšius su „tarybinės Lietuvos“ institucijomis. Ji apkaltino draugijos pirmininką J. Maksimavičių nacionalizmu ir priešiška partijai veikla, priekaištavo, kad jis palaiko ryšius su Vakarų lietuvių organizacijomis, kišasi į religinius reikalus, yra priešiškas socialistinei santvarkai ir apskritai Lenkijos Liaudies Respublikai. Maksimavičius atlaikė fizinį saugumo terorą, bet grįžęs iš LJDP CK Tautybių komisijos posėdžio, pasitaręs su patikimais bendradarbiais (kurie J. Maksimavičių įtikino, kad jis jiems reikalingas gyvas), išsiuntė atsistatydinimo raštus. Juozas Vaina 2000 metais man aiškino, kad šis žingsnis buvo apsvarstytas ir prieita išvada, jog ne viskas prarasta, reikia surasti būdų išlaikant vertybinius tikslus prisidėti prie bendro darbo primestomis sąlygomis.

Prasidėjo nauja tautinės bendruomenės rekonstravimo epocha. Tai atliko ne vien Lenkijos ir okupuotos Lietuvos represinės tarnybos. Buvo surengtos provokacijų, supriešinimo

ir minėtų veikėjų šmeižimo akcijos. Dalis kaimiečių, nežinodami faktų, vadovaudamiesi skleidžiamais gاندais, pasimesdavo. Paruošiamasis lietuvių pritaikymo LJDP pageidavimams darbas buvo atliktas iki pagreittinto LVKD suvažiavimo, tik šįkart jau ne Punske, o visiškai kontroliuojamuose valdžios organų Seinuose.

1959 m. spalio 25 d. buvo „išrinkta“, o faktiškai LJDP paskirta nauja Centro valdyba ir prezidiumas su pirmininku Algirdu Skripka, sekretoriumi Jonu Kmieliausku, izdininku Antanu Janče ir nariais: Jonu Karčiausku (persikėlusiu į Lenkiją iš okupuotos Lietuvos; jo veikla vertinama nevienareikšmiai), Aldona Leončikiene, Antanu Čeplinsku. LVKD būstinė iš „nacionalistų irštvos“ perkelta į Seinus. Siekiant visuomenę dar labiau supriešinti, pirmame pasirodžiusios po metų „Aušros“ numeryje paskelbta panegirika naujai LVKD „pažangiai“ vadovybei. Išliko neviešoji jos charakteristika, pristatyta sovietiniams saugumo organams: LVKD pirmininkas Algirdas Skripka – pažangus, Jonas Kmieliauskas – visiškai patikimas, Antanas Čeplinskas – turintis nacionalistinių apnašų. Draugijos valdyboje buvo 7 Lenkijos jungtinės darbininkų partijos nariai, 2 Jungtinės valstiečių partijos (grupuo-tės) nariai ir 10 nepartinių. Punsko ir jo apylinkių izoliaciją liudija faktas, kad iš 19 CV narių tik du buvo iš Punsko krašto: Vaitakiemio kaimo mokytoja ir ūkininkas, kurie teoriškai net ir turėdami gerų norų negalėjo paveikti draugijos veiklos krypties. Pirmoji valdyba buvo ignoruojama, o po II suvažiavimo Lenkijos vidaus reikalų ministerija skyrė lėšų LVKD Centro valdybai išlaikyti: būstinės biurui ir keturiems etatiniams darbuotojams – pirmininkui, sekretoriui, buhalterui ir instruktoriui. Žodžiu, instrumentus atitinkamai ideologinei ir asimiliacinei politikai, kaip tikėtasi, vykdyti.

(Bus daugiau)

Prelatas Edmundas Putrimas

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Jei tik lankydavosi Lietuvoje, būtinai atvažiuodavo į mūsų kraštą, bent vienai dienai. Apsistodavo Ožkiniuose, Maksimavičių sodyboje – ten kaip namie. Žinia, kad atvyksta Prelatas, visus nudžiugindavo. Jis visados buvo laukiamas. Jo skardus juokas skamba ausyse iki šiol... Ir ta įsimintina kelionė prie mūsų krašto kaimų laužų minint Lietuvos 100-mečio jubiliejų. Važiavome kartu su tuometiniu Seinų vikaru kun. Petru Gucevičiumi. Žagariai, Burbiškiei, Pristavonys ir Punkskas. Prelatas Edmundas Putrimas, kaip koks visų giminaitis, artimas draugas – visur laukiamas, visų pažįstamas. Tas vakaras mano atsiminimuose – kaip didelis džiaugsmo pliūpsnis.

Dieną, kai visi sužinojome, kad mūsų bičiulio jau nebėra, internete pasipylė daugybė komentarų, nekrologų. Taikliausiai turbūt parašė Marytė Smitienė iš Vasario 16-osios gimnazijos – „nepakeičiamų žmonių yra...“.

Šių metų kalėdiniame „Aušros“ numeryje skaitome paskutinį prel. Edmundo Putrimo Kalėdoms skirtą žodį. Skaitome apie Jį, deja, ir kertelėje „Išėję negrįžti“. Su didele širdgėla ir ilgesiu...

Atsisveikinant su Edmundu Putrimu paprasčiau keletą žmonių parašyti apie Jį, kokį pažinojo. Šiame numeryje savo žiniomis ir prisiminimais pasidalijo Bronius Makauskas. Kitoje „Aušroje“ spausdinsime Dalios Uzdilos, Janinos Macukonienės ir kun. Mariaus Talučio (kuris jautriai savo feisbuko sienoje įrašė keletą sakinių)

Prel. Edmundas Putrimas Seinų katedroje prie Antano Barausko įamžinimo lentų

prisiminimus. Bet vis tiek ne viskas buvo pasakyta, čia dar trūksta Edmundo Putrimo veiklos LR Seimo ir PLB komisijoje. Nežinojome apie Jo apsilankymus pas Sibiro lietuvius, kituose kraštuose, pagalbą jaunimo sąjungoms. Atsimenu, kaip prel. Edis Seimo ir PLB komisijai pasiūlė svarstyti prekybos žmonėmis temą, pats pasakojo apie šią problemą. Pasirodo, nemažai lietuvių yra pakliuvę į tokią padėtį. Ir tai ne tik jaunos moterys, prievarta verčiamos dirbti prostitutėmis, bet ir į Ispanijos žemės ūkius išvykę dirbti vyrai – šiuolaikiniai, XXI a., vergai. Prelatas Putrimas visur ten, kur silpnėsi, kur reikia pagalbos. Jis toli gražu peraugo savo pareigybes, kurias Jam skyrė Lietuvos Vyskupų Konferencija. Ilgėsimės Edžio Putrimo kaip brolio, kaip bičiulio, kaip sielos vadovo. Ilgėsimės Jo viso pasaulio lietuviai. Ilsėkis ramybėje, mielas Prelate!

Iš kairės: arkivyskupas Gintaras Grušas, prel. Edmundas Putrimas, kun. Arvydas Žygas, kalba kardinolas Sigitas Tamkevičius

Prelatą Edmundą Putrimą palydinti Anapilin

BRONIUS MAKASKAS

Lapkričio 15 d. Toronte mirė prelatas Edmundas Putrimas, beveik du pastaruosius dešimtmečius koordinavęs užsienyje gyvenančių lietuvių katalikų sielovadą, mūsų krašto nuoširdus globėjas, bičiulis.

Edmundas Putrimas gimė 1959 m. rugsėjo 3 d. Toronte. 1980 m. atvyko į Popiežiškąją šv. Kazimiero kolegiją Romoje (Italija) ir studijavo Popiežiškajame šv. Tomo Akviniečio universitete. 1985 m. birželio 6 d. popiežiaus Jono Pauliaus II buvo išventintas kunigu. Po šventimų kun. Edmundas Putrimas paskirtas Vasario 16-osios lietuvių gimnazijos Vokietijoje kapelionu. Vėliau talkino lietuvių už Lietuvos sienų vyskupui Pauliui Baltakiui OFM, dirbo gimtojo Toronto lietuvių sielovadoje. 2003 m. jis buvo paskirtas Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatu užsienio lietuvių sielovadai. Pastaruoju metu taip pat ėjo Lietuvių katalikų religinės šalpos direktorių tarybos pirmininko pareigas. Buvo ilgametis PLB valdybos narys, PLJS globėjas, daugelio renginių organizatorius.

Augęs išvietintųjų šeimoje bei aplinkoje jautriai išgyveno Lietuvos okupaciją, taikomas represijas, rusifikaciją. Jo asmenybę formavo, tarp kitko, ir autoritetai, nusipelnę Lietuvos Katalikų Bažnyčiai bei lietuvių tautai: vyskupai Antanas Deksnys ir Paulius Antanas Baltakis OFM, prelati Audrys Bačkis (šiuo metu kardinolas emeritas), Vincas Mincevičius, Vytautas Kazlauskas, Ladas Tulaba, Paulius Jatulis...

Prel. E. Putrimas Seinose 2004 m.

Prelato mirtis – skaudi netektis viso pasaulio lietuviams, ypač mums, Suvalkų krašto lietuviams. Mums Edis (taip jį bičiulių rate vadinom) atsiskleidė kaip be galo jautrus žmogus ir didis mūsų bendruomenės talkininkas bei užtarėjas.

Su prelatu susipažinti ir bendradarbiauti nuo 1981 m. teko ir man. Jis buvo prelato V. Mincevičiaus pasiūstas su misija į Seinų kraštą – ištirti ir dokumentuoti tikrąją Seinų dekanato lietuvių katalikų padėtį. Apsistojo mūsų bute Varšuvoje ir iš čia jį teko lydėti pas aktyvistus, nuo 1946 m. nesėkmingai bandančius susigrąžinti lietuviškas pamaldas. Atramos taškai buvo Punsko klebonija (prelatas Ignas Dzermeika) bei Juozo ir Anelės Maksimavičių sodyba Ožkiniuose. Iš čia keliavome, kur reikėjo, išlaikydami (kiek tai

nuo mūsų priklausė) konfidencialumą. Edis pasižymėjo gera nuovoka, sumanumu ir drąsa. Jis praskynė kelią kitiems dvasininkams iš Vakarų, susirūpinusiems lietuvių kalbine ir pastoracine diskriminacija (ją tęsė Lomžos diecezijos vyskupai Stanisław K. Łukomski, Czesław Falkowski, Mikołaj Sasinowski).

Klieriko (vėliau kunigo ir prelato) Edmundo keletu kelionių metu sukaupia informacija ir teikiami patarimai prisidėjo prie vietos tikinčiųjų nuotaikų ramino bei žymiai papildė Vatikano kurijos dokumentaciją, leidusią Jonui Pauliui II spręsti problemą iš esmės. Prelatą Edį paveikė šio krašto lietuvių nuotaikos: religingumas, išlaikomas atstūmimo sąlygomis, bei lietuviybė, išsaugota nepaisant labai skaudžių istorinių patirčių. Edžio dvasingi ir nuoširdūs susitikimai su vietos

lietuviams buvo lyg balzamas, gydantis vis dar atviras žaizdas. Jis giliai išgyveno šio krašto tautiečių rūpesčius ir tapo mums labai artimas, regis, kaip mes jam. Šis kraštas Edžiui, kalbiniams ir pastoraciniams reikalams popiežiui Jonui Pauliui II išsprendus, tapo atgavos ir ramybės oaze.

Su prelatu teko dvi kadencijas dirbti PLB valdyboje. Čia E. Putrimas buvo nepakeičiamas surandant išeitį dėl dažnokai iškylančių problemų sprendimo, žavėjo giedra nuotaika ir begaliniu atsidavimu visoms kraštų bendruomenėms, ypač Suvalkų krašto ir Lotynų Amerikos lietuviams. Daug jėgų skyrė talkindamas užsienio lietuvių pastoracijos vadovui vyskupui Pauliui Antanui Baltakiui. Buvo jo neatskiriamas talkininkas ir patarėjas.

Mums ypatingos reikšmės turėjo šių dvasininkų pastoracinis apsilankymas Lenkijoje 1987 m. rugpjūtį, kur dėmesio centre buvo Suvalkų krašto lietuviai bei tautos krikšto 600-ųjų metinių jubiliejiniai minėjimai (Monki, Wrocławas, Čenstakavas). Jeigu ne valstybės sekretoriaus kardinolo Agostino Casarolli šio vizito „palaiminimas“, Lenkijos sieną kirsti dėl komunistinio režimo trukdžių būtų buvę neįmanoma. Vis dėlto vyskupas buvo Varšuvos aerodrome

sulaikytas valandą užtrukusiam „aiškinamajam pokalbiui“. Informacijos (laiškų) apie dvasininkų atvykimą negavome ne tik mes, bet ir Lomžos vyskupas Juliusz Paetz, kuris buvo jų oficialus kvietėjas. Taip pat buvo blokuojama informacija apie jų atvykimą iš Lomžos (kur buvo apsistoję aptarti su vyskupu ordinaru lietuvių religinius reikalus) į Punkską ir Seinus. Teko su kun. Edžiu popietę ir naktį skirti Seinų parapijos lietuviškiems kaimams informuoti žodžiu apie vizito programą (kaimai nebuvo telefonizuoti, o Punsko klebonijos telefonas buvo blokuojamas).

Žolinių atlydai Punske rugpjūčio 15 d., kur vyskupas J. Paetz tarė lietuviams reikšmingus žodžius: „Jūs stovite ant savo žemės. Gerbkite savo kultūrą ir kalbą...“, padarė didelį įspūdį ne vien garbingiems svečiams, bet ir visiems šv. Mišių dalyviams, kurie dešimtmečiais jautėsi pažeminti. Mano šeimai tądien teko patirti dar daugiau džiaugsmo: vyskupas Paulius Baltakis pakrikštijo, o kunigas Edis tapo sūnaus Audriaus krikštateviu. Kitos dienos, sekmadienio, šv. Mišiose Seinuose, kur susirinko per 3000 tikinčiųjų, vysk. J. Paetz perdavė vysk. P. Baltakiui savo ganytojo pastoralą ir pakvietė atsistoti į buvusio Seinų

vyskupo Antano Baranausko sostą, kad jaustųsi lyg savo vyskupijoje. Tai buvo istorinis *Te Deum laudamus*. Taip vyskupas ordinaras parodė nuolankumą ir pagarbą garbingiems svečiams bei jo tėvynainiams, daugelį dešimtmečių šioje šventovėje žeminamiems. Vėliau abu vyskupai, lydimi kun. Edmundo, dar atnašavo šv. Mišias Žagarių koplytėlėje bei Smalėnų parapijos bažnyčioje. Bendravo Dusnyčios kaime su pas Juozą Skripką gausiai susirinkusiomis ūkininkų šeimomis. Vizitas šiame kaime reiškė simbolišką pagerbimą Seinų parapijos ūkininkams, ištikimiems katalikų tikėjimui, savo kalbai bei kultūrai.

Buvau liudininkas, kaip jautriai į šiame ir kituose kaimuose, lietuvių mokyklose vykusius pabendravimus reagavo kun. Edmundas. Jaudino ypač pagyvenusių žmonių ašaros ir rodomas dėkingumas savo užtarėjams ir globėjams. Tai buvo apogėjus dedamų ir prelato pastangų, kad šio krašto lietuviai katalikai atsitiestų, pasijustų pilnateisiai Katalikų bažnyčios bei to krašto vaikai. Buvo juntama kun. Edžio bendrystė su šiais žmonėmis, kurių nemažai jis asmeniškai pažinojo, juos subtiliai, bet užtikrintai gebėjo padrąsinti sunkesniais ir, atrodo, beviltiškos padėties laikais.

Tikiu, kad ši pastoracinė kelionė, kurią jis kruopščiai ruošė ir talkino jos metu vyskupui, buvo vienas iš stipriausių stimulų čia sugrįžti visuomet, kai reikėjo spręsti problemas, ir tuomet, kai šaukė širdis. Taip buvo, kaip paliudijo kun. Marius Talutis, ir su Lietuvos Nepriklausomybės šimtmečio minėjimu ir šventimu 2018 m. vasario 16 d. Seinų ir Punsko krašte. Edžio visuomet laukėme su džiaugsmu. Prelatą Edmundą Putrimą išlydime su giliu liūdesiu, nes netekome jautraus, paprasto, o kartu iškilus dvasininko, talentingo vadovo, bičiulio.

Amžinąjį atilšį duok mirusiajam, Viešpatie!

Su Punsko mokytojais

Iš „Aušros“ redakcijos archyvo

„Gdansko biografijos“ 2022

ROMAS MILAŠEVIČIUS

Šių metų lapkričio 19–26 dienomis Gdanske jau devynioliktą kartą vyko tautinių mažumų renginys „Gdansko biografijos“. Jos prasidėjo lapkričio 19-ąją Gdansko teatro „Miniatura“ didžiojoje scenoje parodytu spektakliu „Kaip čia atsiradome“. Spektaklį pagal Agnieszkos Kochanovskos (Agnieszka Kochanowska) knygą režisavo Magdalena Miklasz (Magdalena Miklasz) ir Amadeušas Nosalis (Amadeusz Nosal).

Lapkričio 25 d. 18 val. prasidėjo tautinių mažumų pasirodymai. Pirmieji tą dieną koncertavo mūsų LLD Gdansko skyriaus pakviesti svečiai iš Lietuvos. Mums atstovavo Tauragės kultūros centro vyresnio amžiaus žmonių liaudiškų šokių kolektyvas „Spietlius“, dainininkės Rasa Jakienė, Ernesta Giačienė ir bandonininkas Vytautas Krencius. Mūsų atstovų pasirodymai buvo labai šiltai priimti. Gražiai atlikus lietuviškas dainas ir pagrojus muzikinius kūrinius mažai žinomą Lenkijoje instrumentu (bandonija) susilaukta garsių plojimų. „Spietlius“, parodęs aukštą lygį, lapkritį minėjo penkerių metų jubiliejų. Ta proga koncerto pabaigoje visa salė kolektyvui lenkiškai sugiedojo

„Spietlius“, bandonininkas, dainininkės, viduryje Ramunė Ordo, Tauragės miesto garbės konsulė Gdanske, pirmas iš dešinės Romas Milaševičius, antra – teatro „Miniatura“ direktoriaus pavaduotoja Celina Zboromirska-Bieńczyk

„Ilgiausių metų“. Labai šaunus mūsų atstovų pasirodymas pagarsino ne tik Tauragę, bet ir visą Lietuvą.

Vėliau pasirodė vokiečių tautinei mažumai atstovaujanti *world music* grupė „Emigrah“. Ji buvo žymiai mažesnės sudėties nei pernai. Atliko vieną kūrinių vokiškai, o paskui skambėjo Balkanų, arabų ir indų ritmai. O pastaroji tą dieną koncertavo baltarusiams atstovaujanti roko grupė

„Relikt“. Ji pasirodo Lenkijoje ir reklamuoja vasarą išleistą albumą „Byli Jość Budziem“.

Paskutinę „Gdansko biografijų“ dieną pradėjo savo pasirodymu Trimiesčio pilvo šokių grupė „Art Orient“. Gabios merginos, ritminga muzika ir spalvoti rūbai, kaip ir pernai, susilaukė daug žiūrovų, ypač vyrų, dėmesio. Po jų koncertavo žydų atstovai. Kaip ir pernai, atvyko Žydų teatro Varšuvoje aktoriai. Jie dainavo jidiš, lenkų ir hebrajų kalbomis. Tai buvo profesionalus pasirodymas. Paskutinio žiūrovai klausėsi ukrainiečiams atstovaujančio trio „Michalove“. Labai liūdnos dainos užbaigė šių metų „Gdansko biografijas“.

Jei kam būtų įdomu pažiūrėti šio renginio nuotraukų, prašom apsilankyti LLD Gdansko skyriaus feisbuko paskyroje.

Kviečiame dalyvauti jubiliejiniame XX tautinių mažumų renginyje „Gdansko biografijos“ kitais metais.

Pasirodymo akimirka

„Ar mano sėjimo kas dygs ir augs...“

ONUTĖ NEVULIENĖ

Vysk. Antano Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose baigia pirmąjį veiklos dvidešimtmetį ir ruošiasi kitam. Šių metų organizacijos veiklas stygavome dar pandemijos laiku, kuomet nebuvo aišku, ar dirbsime su ribojimais, ar pilna krūtine. Tad ir jubiliejinio renginio neplanavome. Bet norėjome, kad kuo daugiau bendruomenės narių pažintų mūsų organizaciją.

Aplinkybės taip susiklostė, kad šiais metais buvo gausu jubiliejų, minėjimų, sukakčių, per kuriuos galėjome priartėti prie vietos gyventojų. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu 2022-ieji paskelbti Sūduvos metais. Mūsų kraštui ši tema aktuali tuo, kad Seinuose dirbo ir mokėsi kunių seminarijoje ne vienas sūduvis. Keliai į Seinus atvedė ir poetą, vėliau

Seinų vyskupą, o dabar ir mūsų organizacijos įkvėpėją anykštėną Antaną Baranauską. Šiais metais sukanka 120-osios jo mirties metinės. Seinai tapo svarbiu lietuvių švietimo ir kultūros židiniu. Visa tai turėjo įtakos tam, kad čia vis dar girdimas lietuviškas žodis, yra gyvas lietuvių švietimas, puoselėjama lietuvių kultūra ir atnašaujamos lietuviškos mišios. Tačiau labai gaila, kad sparčiai besiskverbiantys globalizacijos, emigracijos procesai vis slopina nepaprastai svarbių lietuviams įvykių ir žmonių atminimą, naikina mažas kultūras. Kartu slopinama ir tautinė savimonė bei pilietinis sąmoningumas. O silpsiant tautinei savimonei vis sunkiau išsaugoti tapatybę, kultūrą, kalbą. Visa tai aktualu ir mums. A. Baranauskas rašė: „Ar mano sėjimo kas dygs ir

augš, ar ne – nebe man tatai rūpintis.“ Pagal mus, lietuviybės išlaikymo kontekste – negalime nesirūpinti.

Jausdami pareigą tęsti tautines tradicijas, tinkamai pagerbti, įprasmiti ir išsaugoti šio krašto šviesuolių atminimą, stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę ir pilietiškumą bei telkti ir aktyvinti bendruomenę, sukūrėme projektą, kurio pavadinimas toks pats, kaip ir šio straipsnio. Projekto veiklos apėmė: vaikų meninį ugdymą, svarbius minėjimus ir sukaktis, seminarus, filmo paruošimą. Jos buvo skirtos Suvalkų trikampio lietuviams. Nemažai dėmesio skyrėme lietuvių kultūros pristatymui nelietuvių auditorijai.

Apie kai kurias šio projekto dalis: Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškos muzikos kapelos „Šalcinis“ 25-metį bei vyresniųjų liaudiškų šokių grupės „Seina“ 5-metį, naują renginį „Subatos vakarėlis“, Mindaugines Seinuose, teatrų popietę, Antano Baranausko mirties metinių minėjimą, piešinių konkursą vaikams, jau buvo rašoma.

Dėl projekto nenutraukėme vaikams skirtos menų studijos Seinuose veiklos. Tęsėme dailės, grojimo, dainavimo ir lietuvių liaudies šokių būrelių užsiėmimus. Dalis jų vyko „Lietuvių namuose“ Seinuose, kita dalis po pamokų Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje. Dailės būrelis (apie 60 vaikų) visus metus buvo aprūpintas darbo priemonėmis, apmokėtos dailininkės darbo valandos. Muzikuojantys vaikai praturtėjo nauju skaitmeniniu pianinu „Lietuvių namuose“. Vaikai, išmokę dainų, šokių, muzikinių kūrinių, puošė kone

Kalėdinis pasibuvimas su V. V. Landsbergiu

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos mokiniai su E. Buržinskiene kuria „Menininko knygeles“

kiekvieną mūsų krašte vykusių renginių. Mažieji dailininkai dalyvavo įvairiuose piešinių konkursuose. Vieną iš jų – „Sūduvių veikla Seinuose“, įgyvendinant minėtą projektą, suorganizavo Vysk. A. Baranausko fondas. Laureatams bei kitiems konkurso dalyviams ir juos ruošusiems mokytojams buvo įteiktos padėkos ir suvenyrai. Prie dovanėlių prisidėjo ir Anykščių muziejus.

Minėdami iškilaus asmens – Antano Baranausko 120-ąsias mirties metines, siekiame jo atminimą išsaugoti

ir jaunajai kartai. Šia proga pavasarį Seinų, Punsko, Suvalkų lietuviškų mokyklų mokiniams ir darželių ugdytiniams surengėme edukacinius užsiėmimus: „Menininko knygelė“, „Ženkla ženkliukai“ ir „Senosios odininkystės paslaptys“. Mokiniai, išklausę pasakojimą, pristatymą, patys kūrė iliustracijas „Anykščių šilėlio“ poemai, dekoravo baltiškais ornamentais akmenėlius, raukė odines nagines. Iš viso buvo surengta penkiolika susitikimų, kuriuose dalyvavo 303 vaikai.

Liaudiškų šokių grupė „Seina“ Rybnike

Nepaprastas buvo gruodžio 2 d. vykęs kalėdinis pasibuvimas su rašytoju, poetu, publicistu, kino ir teatro režisieriumi, dainininku Vytautu V. Landsbergiu „Seku seku gyvenimą“. Susitikime dalyvavo visų mūsų krašto lietuviškų mokyklų ir darželių vaikai.

Savo darbo rezultatais pasidalijome ir su kitais. Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškų šokių kolektyvas „Seina“ rugpjūčio antrojoje pusėje dalyvavo Tarptautiniame folkloro festivalyje Rybnike. Festivalis vyko visą savaitę, kasdien po kelis koncertus. Renginyje dalyvavo Lenkijos atstovai, svečiai iš Prancūzijos, Meksikos ir Indijos. O mes, paruošę meno programą, pasipuošę lietuvių tautiniais kostiumais, įsigiję lietuvių tautinės atributikos, pristatėme lietuvių kultūrą.

Šiomet fondas taip pat surengė du naudingus seminarus. Gegužės mėnesį gilinomės į temą „Motyvacija ir savimotyvacija – lyderystei, veiklumui, kūrybiškumui, bendrystei. Psichologinio atsparumo stiprinimas ir savivertės auginimasis“, o rugsėjį – „Lyderystė: 1 + 1 = 3. Kaip efektyviai susikalbėti ir rezultatyviai veikti komandoje? Kaip kurti kūrybišką, pagarbų psichologinį mikroklimatą ir pelnyti gerą reputaciją visuomenėje?“. Seminarų vedėja Lidija Laurinčiukienė (švietimo ir verslo konsultantė, nepriklausoma žurnalistė) stengėsi unikaliais metodais perduoti svarbias informacijas. Galbūt todėl jos ilgam išliko atmintyje.

Metų ratą apskukę, projektą baigėme kalėdiniu bendruomenės suėjimu „Lietuvių namuose“ Seinuose. Netrukus pasirodys filmas, pristatantis minėtas veiklas. Dėkui visiems, talkinusiems įgyvendinant šį projektą bei siekusiems jo tikslo. Drauge mes stiprūs! Ar mūsų sėjimo kas dygs ir augs?.. Projektą finansavo Lietuvos kultūros taryba. Nuoširdžiai ačiū.

2022-uosius palydint...

ASTA PEČIULIENĖ

Užverčiame dar vienų metų knygą. Beliko tik taškus sudėlioti, paryškinti svarbiausias vietas, pasverti, kiek darbų nuveikta, ar jie pavyko. Ir... atsiversime kitų metų knygą, naujam baltam popieriuje vėl rašysime šio krašto istoriją, vildamiesi, kad ateinantys metai nebus blogesni negu šitie, grimztantys praeitin...

Nors 2022-ieji nebuvo visiškai laisvi nuo su pandemija susijusių ribojimų, jie pažėrė pasauliui kitų išbandymų. Vasario 24 d. visi įsiminsime kaip karo pradžią visoje Ukrainoje, kai tiesėme pagalbos ranką ukrainiečiams, kovojantiems ir atiduodantiems savo gyvybę už mus visus. Kasdien plūstančios blogos naujienos iš Ukrainos lydėjo ir lydės mus tol, kol karo veiksmai ten nesi- baigs. Ukrainos akcentas buvo aktualus beveik kiekviename renginyje: minute tylos pagerbdavome karo aukas, klausydavomės ukrainietiš- kų dainų, rengėme Ukrainos palaikymo

akcijas, o „Jotvos“ šokėjų gretas papildė ukrainiečiai vaikai, suradę prieglobstį mūsų krašte.

Punsko lietuvių kultūros namuose įvyko visi šiais metais suplanuoti kultūriniai renginiai. Apie daugelį jų rašėme, informavome „Aušros“ skaitytojus. Todėl šiame straipsnyje – apie tai, apie ką nebuvo rašyta, o ką norime paminėti, kuo galime pasidžiaugti.

Punsko LKN dvejus metus (2021–2022 m.) vykdė projektą, remiamą Lietuvos kultūros tarybos, pavadintą „Iš praeities į dabartį. Punsko lietuvių kultūros namams 65-eri“. Apie pirmųjų metų darbus išsamiai informavome 2021 m. 24 „Aušros“ numeryje, o dabar – apie 2022 m. šio projekto uždavinius ir veiklas.

Balandį paskelbėme vaikams apie planuojamus komiksų kūrimo mokymus ir kad norime išleisti komiksų apie Lietuvos kultūros namus leidinuką. Atsiliepė 14 daile besidominčių mergaičių. Pirmiems mokymams

išvykome į Alytaus jaunimo centrą, kur mus pasitiko centro direktorė Jūratė Treigienė, susipažinome su dailininke Sandra Kazlauskaite – šių mokymų vadove. Užmezgėme naujas pažintis, draugiškus ryšius. Profesionali dailininkė vėliau važinėjo į Punkską ir mokė mergaites kurti komiksus, savo mintis perkelti į popieriaus lapą. Beveik visos mergaitės – mūsų ansamblių dalyvės, todėl joms pačioms kultūros namai artimi ir jų veikla gana gerai žinoma. Minčių kurti komiksus jos sėmėsi iš knygos, išleistos šios įstaigos 60-mečiui, iš savo patirties ar kitų dalyvių pasakojimų. Ilgas valandas visos drauge dirbome, pasakojome, teikėme idėjas, kol lyg ir visos mintys, norimos perteikti žinios atsirado popieriaus lapuose. Vėliau tie piešiniai buvo grupuojami, dėliojami kiek įmanoma chronologiškai ir galiausiai sudėti į 16 lapų leidinuką, pavadintą „Komiksai „Iš praeities į dabartį. Punsko lietuvių kultūros namams 65-eri“. Gautas labai spalvingas ir įdomus leidinys. Piešinių autorių buvo 14, tekstų autorė Asta Pečiulienė, techniniai redaktoriai Sandra Kazlauskaitė ir Robertas Slovikas, korektorė Lidija Nevulytė. Išleidome gavę ne tik Lietuvos kultūros tarybos, bet ir „Aušros“ leidyklos finansinę paramą.

Šis leidinys buvo pristatytas Punsko LKN lapkričio 26 d. drauge su kita „Aušros“ leidyklos išleista knyga apie Punkską (M. Misiukonienės „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“). Leidinį padovanojome visiems, kurie pareiškė norą jį turėti, ir padalijome visiems LKN ansambliams. Tai pirmas tokio pobūdžio LKN leidinys

Leidinuko „Komiksai „Iš praeities į dabartį. Punsko lietuvių kultūros namams 65-eri“ pristatymas

Punsko LKN jaunieji saviveiklininkai Vilniuje

apie šios įstaigos istoriją, įamžintą vaikų rankomis. Tikimės, jog jis suteikė daug džiaugsmo ne tik kūrėjams, bet ir jį vartantiems asmenims.

Dar dvi veiklos, kurios buvo ypač reikšmingos mūsų visuomenei – tai išvykos į Lietuvos didžiuosius teatrus pasimėgauti profesionaliuoju Lietuvos menu. Spalio 27 d. 45 LKN ansambliciai turėjo progą nuvykti į Nacionalinį Kauno dramos teatrą, į Gintaro Varno spektaklį „Getas“. Tai labai šiuolaikiškai pastatytas spektaklis apie skaudžią žydų tautos istoriją ir smerktiną nacių bei pavidavėlių kitataučių veiklą. Jis truko su pertrauka 3 valandas, tačiau įtampa ir dėmesys lydėjo visą vakarą. Po spektaklio daugelis sutiko – tai sunkus, slegiantis reginys, bet tikrai vertas dėmesio, ir tokius spektaklius reikia pamatyti. Visi punskiečiai buvo sužavėti, turėję progą pamatyti garsaus režisieriaus pastatymą.

Neužmiršome ir vaikų pamaloninti už jų aktyvų dalyvavimą kultūrinėje veikloje. Lapkričio 20 d. nuvežėme juos į Lietuvos nacionalinį operos ir baleto teatrą. Čia 48 asmenys stebėjo baletą vaikams „Pelenė“, kurį

sukūrė M. K. Čiurlionio nacionalinės menų mokyklos Baleto skyriaus moksleiviai. Vaikams jis labai patiko. Diena buvo pilna įspūdžių, nes po spektaklio jie dar užlipo į Gedimino kalną ir pamatė rudenįjančio Vilniaus panoramą. Visi grįžo kupini gražiausių įspūdžių, kai kurie pirmą kartą apsilankę Lietuvos nacionaliniame teatre. Už bilietus į spektaklius sumokėjome ir kelionės išlaidas padengėme iš Lietuvos kultūros tarybos lėšų.

Norėčiau nuoširdžiai padėkoti visiems, kurie padėjo parengti minėtą projektą ir jį vykdyti. Ačiū rėmėjai – Lietuvos kultūros tarybai, kad suteikia galimybę gauti lėšų, kurios mums davė nepaprastai daug naudos (tiek materialinės, tiek dvasinės), ačiū mūsų partneriams – Alytaus jaunimo centrui, Punsko „Aušros“ leidyklai, Vysk. A. Baranausko fondui „Lietuvių namai“ Seinuose, ačiū Punsko valsčiui už visuomet teikiamą pagalbą ir paramą, visai LKN darbuotojų komandai, visiems mūsų meno ansamblių saviveiklininkams. Visų mūsų bendras darbas ir pastangos nenuėjo perniek. Įgyvendindami

šį projektą įrodėme, kad esame stiprūs, vieningi, kad mums miela ir artima tautinė kultūra, kad mums svarbu, kas esame, kuo išliksime, kuo bus mūsų vaikai.

Šiais metais intensyviai eksponuotos LKN erdvėse įvairios meno parodos. Ilgus metus mielai ir nuoširdžiai bendradarbiaujame su Lietuvos tautodailininkų sąjunga, kuri ir yra nuolatinė mūsų parodų organizatorė. Labai ačiū jai už tai. Šiais metais mums padovanojo net tris parodas: Kosto Žuolio tapytų paveikslų bei dvi LTS Vilniaus skyriaus tapytojų – „Augalija šiuolaikinėje tautodailėje“ bei parodą apie gyvūnelius, skirtą Gyvūnų gerovės metams. Šiomet turėjome progą taip pat aplankyti Prienų krašto muziejaus parengtą kilnojamąją parodą „Laisvės žvalgas“ bei Juozo Kazlausko nuotraukų parodą „Ilga kelionė namo“. Šiuo metu dar galite pamatyti Lietuvos švietimo istorijos muziejaus iš Kauno parodą „Jie kūrė Lietuvą“ ir jau minėtą apie gyvūnelius. O prieš šventes turėsime dar vieną – fotografijų parodą „Atspindys“ (autorė Reda Brazytė iš Marijampolės). Ją atidarysime Labdaros akcijos „Pasidalink“ metu.

Ačiū visiems už 2022 m. nuveiktus darbus. Ačiū ansamblių dalyviams, kad vis dar ateinate į mūsų ansamblius, puoselėjate tautinę kultūrą, kad Jums ne vis vien, kas esate ir kuo norite būti, kad Jums ne vis vien šio krašto ateitis. Patikėkite, dedame labai daug pastangų, kad Jūsų gyvenimas būtų bent šiek tiek gražesnis, linksmesnis, tobulesnis ir darnesnis. Tik Jūs būkite su mumis, lai Punsko lietuvių kultūros namai būna visų Jūsų antrieji namai. Suraskite čia ramybę, gėrį, vidinę šilumą ir viltį.

Artėjant Kalėdų šventėms, atšaučiuojant Naujiesiems – būkime tvirti, sveiki, dovanokime vieni kitiems gėrį, kuris bene vienintelis dalijamas dauginasi.

LLD 2022 metų renginiai

LLD INF.

Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai (MSWiA), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai, Palenkės vaivadijos maršalkos įstaigai, Lietuvos kultūros tarybai ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai suteikus paramą pagal pateiktas paraiškas, Lenkijos lietuvių draugija (pati arba su kitomis įstaigomis) 2022 m. surengė ne tik kasmetinius renginius.

Gegužės 15 dieną Suvalkuose vyko „Vienybės“ poezijos šventė su garbingais jubiliejais. Apie šventę rašyta „Aušros“ 10 nr. 3–9 psl.

Gegužės 16–18 d. vyko Poezijos pavasario renginiai („Aušros“ 10 nr. 14–15 psl.), o spalio 16 d. Punsko lietuvių kultūros namuose – XIX rudens literatūriniai skaitymai ir „Vieno eilėraščio“ konkurso finalas („Aušros“ 20 nr. 10–11 psl.).

Gegužės 18 dieną Seinų „Lietuvių namuose“ vyko XXXI vaikų teatrų festivalis „Raganė“. Pasirodė 7 vaikų teatrai iš mūsų krašto. Apie festivalį

rašyta „Aušros“ 11 nr. 10–12 psl.

Konkursai:

- dailiojo žodžio konkursas surengtas balandžio 22 dieną Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje;

- lietuvių kalbos konkursas IV-VI klasių moksleiviams vyko gegužės 13 dieną Vidugirių mokykloje, o lietuvių kalbos konkursas-viktorina VII-VIII klasių moksleiviams – balandžio 28 dieną Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje;

- Lietuvos istorijos konkursas suorganizuotas gegužės 9 dieną Seinų „Lietuvių namuose“;

- Lietuvos geografijos konkursas vyko gegužės 31 dieną Seinų „Lietuvių namuose“.

Apie konkursus rašyta „Aušros“ 11 nr. 13–15 psl., o apie išvyką į Trakus konkursų laimėtojams – „Aušros“ 13 nr. 3–4 psl.

Birželio 25 dieną vyko ansamblių sąskrydis Burbiškiuose. Jame dalyvavo 21 mūsų krašto ansamblis. Apie šį renginį rašyta „Aušros“ 14 nr. 8–10 psl.

Apie birželio 30 dieną vykusį jau tra-

dicinį „Lietuvišką vakarą“ Suvalkuose rašyta „Suvalkiečio“ 3 nr. 7–8 psl.

Liepos 9 dieną LLD Ščecino skyrius ir Punsko Dariaus ir Girėno mokykla surengė mokinių išvyką ir minėjimą prie Dariaus ir Girėno paminklo Pšcelnike. Apie tai rašyta „Aušros“ 14 nr. 16 psl.

Rugpjūčio 15 dieną Punske vykusią Zolinę rengė Punsko valsčius, LLD, LLEKD, Punsko LKN. Apie šią šventę rašyta „Aušros“ 15–16 nr. 14–18 psl., „Aušros“ 17 nr. 9–10 psl., „Aušros“ 18 nr. 10–12 psl.

Straipsnis apie spalio 2 dieną surengtą Rudens gėrybių šventę su proza ir daina paskelbtas „Aušros“ 19 nr. 10–12 psl.

Punsko lietuvių kultūros namų „Dzūkijos“ choras minėjo 65-ąjį jubiliejų. Apie tai rašyta „Aušros“ 19 nr. 6–9 psl.

Lapkričio 13 dieną Lenkijos lietuvių draugija šventė savo 65-ąjį gyvavimo jubiliejų. Apie renginį rašyta „Aušros“ 22 nr. 3–5 psl.

Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerija taip pat rėmė periodinių leidinių „Aušra“ ir „Aušrelė“ leidybą bei dalykinę LLD veiklą. Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas rėmė periodinių leidinių „Aušra“ ir „Suvalkietis“ leidybą, o Tautos fondas – „Aušros“ redakciją.

Nuoširdžiai dėkojame visiems rėmėjams. Be Jūsų paramos nebūtume galėję tiek nuveikti.

LLD 65-ojo jubiliejaus akimirka

Pas mus žurnalistikos nėra (?)

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Atsargiai rašau šio teksto pavadinimą. Kuo toliau, tuo labiau bandau suprasti teiginį, kad mūsų krašte tikros žurnalistikos nėra. Tiesa, neturime profesionalių žurnalistų, bet ar visi mūsų kuriami tekstai neatitinka tikros žurnalistikos taisyklių? Patys save plakame, kad nei spaudoje, nei televizijoje ar radijuje nesilaikome žurnalistikos ypatybių. Kodėl taip yra? Ar mes negalime pakilti iki tikros žurnalistikos lygio? O gal mums tai būtų nenaudinga? Jeigu nenaudinga, tai tada ir ne iki galo tikra? Apie mūsų krašte skleidžiamos informacijos savybes nusprendžiau pasikalbėti su Rūta Burdinaitė. Nėra kito žmogaus mūsų krašte, kuris taip ilgai klamuoja po šios srities balas. Ji sako, kad žurnalistų darbas yra labai sudėtingas, dirbant mažoje bendruomenėje. Čia lengva paslysti. Skaudus kritimas atsimuša ne tik ant žurnalistų kupros.

Jurgita Stankauskaitė: Iš Jūsų mokiausi, kaip reikia laikyti mikrofoną. Kažkada bandžiusi savo jėgas televizijoje, pagrindų sėmiausi iš Jūsų kuriamų lietuviškų laidelių. Jūs šį varginantį ir, pripažinkime, labai nedėkingą darbą dirbate jau... priminkite, kiek metų?

Rūta Burdinaitė: Nuo 1990 metų. Nuo tada imtos kurti lietuviškos radijo, o vėliau ir televizijos laidos. Kad darbas varginantis – tiesa. O ar nedėkingas? Na, kartais žmonės padėkoja, pasakydami, kad mėgsta mano laidas arba kad patiko koks rašinys. Ir pasidaro malonu, atsiranda noras pasistengti ir nenuvilti.

J. S.: O aš televizijoje ištvėriau dvejus metus. Nežinau, iš kur Jūs

turite tiek kantrybės, jėgų ir noro. Esate verta medalio! Juk dar ir rašote į „Aušrą“.

R. B.: Oho... medalio!!! Tiek to, žmonių šiltas žodis ir yra geriausias medalis. O kitą kartą (teisėtai arba ir ne) gauni per galvą, medalis nukrinta, ir toliau dirbi savo darbą. Tiesa, kad per daugiau kaip 30 metų šis darbas kantrybės ir ištvermės irgi nemažai pareikalavo. Ilgą laiką kiekvieną radijo laidą kas savaitę reikėjo pačiai nuvežti į Balstogę, amžinai reikia „kočėtis“ dėl televizijos kameros, kelis kartus atsiprašinėti pašnekovų, kad vėl neatvažiuo... Et, visko būta, bet kam čia įdomu. Informacijos gavėjui svarbus tik galutinis efektas, už kurį tik tu atsakai ir tik tave vertina. O į „Aušrą“ rašau labai retai ir dažniausiai tik redaktorės „prispirta“ arba norėdama paminėti kokį artimą anapilin iškeliavusį žmogų. Rašyti mėgstu, bet tiesiog nelieka tam laiko. Kelerius metus dar rengdavau Punsko Kovo 11-osios licėjaus kroniką „Šaltiniui“. Prieš tai metus ar ilgiau redagavau „Aušrelę“. O pirmą straipsnį, kiek prisimenu, parašiau į Varšuvos studentų laikraštuką „Susitikimai“ baigdama studijas.

J. S.: Ar tai buvo mokslai, susiję su žurnalistika?

R. B.: Ne. Lodzės universitete baigiau bibliotekininkystę ir mokslinę informaciją. Kaip specialybę buvau pasirinkusi leidybą, tai ir korektūros šiek tiek mokiausi. Pagaliau mano magistrinis darbas irgi yra apie „Aušros“ leidyklos istoriją. Tai galima sakyti, kad viskas truputį ir susiję.

Vėliau dar kelis kartus dalyvavau žurnalistikos kursuose (pasigirsiu, kad dirbti televizijoje net Paryžiuje mokėmės), bet tai, aišku, ne tas pats, kas šios krypties studijos.

J. S.: Taigi abi dirbame žurnalistų darbą, nebaigusios žurnalistikos, bet mėgstančios rašyti.

R. B.: Rašyti laisvomis temomis.

J. S.: Ką vadinate laisvu rašymu?

R. B.: Rašymą be griežtų faktų, statistikos duomenų ir pan. Kada gali ne tik pateikti sausą informaciją, bet ir įdėti savo kūrybos.

J. S.: Savo nuomonę išreikšti?

R. B.: Interpretuoti.

J. S.: Visą galima interpretuoti, bet ar visur mūsų analizė reikalinga?

R. B.: Kiek man žinoma, žurnalistas turėtų tik solidžiai pateikti faktus ar įvykius, o jų interpretaciją palikti skaitytojui, klausytojui ar žiūrovui. Tačiau kartais reikalingas ir komentaras arba labiau asmeninis santykis. Net ir mūsų aprašomuose renginiuose, koncertuose. Pažiūrėkim, ką įdomiau skaityti: tekstą, kuriame sausa informacija apie scenoje pasirodžiusius dalyvius, chronologine tvarka aprašyta koncerto eiga, ar interpretacinį rašinį, atskleidžiantį žiūrovo mąstymą, įvykį, perleistą per savo jausmų prizmę?

J. S.: Dažniausiai aprašinėdami tokio ar kitokio pobūdžio įvykius mes patys atsiduriame

akligatvyje. Aprašymas turi būti teigiamas. Juk neimsi kritikuoti. Kažkur teko girdėti tokį pasakymą: arba gerai, arba nieko.

R. B.: Mūsų krašte beveik apie viską rašoma ir pasakojama teigiamai. Aš tai vadinu mūsų vidine cenzūra. Nepatartina nieko kritikuoti. Nebent imtų kenkti mums svetimi, tuomet kas kita, bet patys savęs nepeiksime. Dirbdama televizijoje, kur mūsų laidos verčiamos į lenkų kalbą, pirmiausia galvoju apie informacijos gavėją. Ar bus gerai, jeigu į viršų iškelsiu mūsų vidines problemas, kurios bus viešinamos Lenkijos žiniasklaidoje? Ką lenkai pagalvos, kokios jie ims interpretacijos? Ar mes, kaip tautinė mažuma, sau nepakenksime? Maža to, kaip galėčiau sukritikuoti, pavyzdžiui, gydytoją? O jeigu rytoj prireiks man jo pagalbos? Jo dar gali būti ir nepasiekusi ta kritika, bet pačiai jau... kepurė degtų. Ar man dera ką nors bloga pasakyti apie mokyklą, kurioje pati dirbu? Ar tai nebus dergimas į savo lizdą?

J. S.: Sakoma, nespjauk į šulinį, nes gali tekti pačiam iš jo gerti. Taigi iš čia ir ateina atsiliepimai, kad mūsų informacijos sklaidimo šaltiniuose randamos sausos arba teigiamai aprašytos, vos ne „nupudrintos“ žinios.

R. B.: Gyvename mažoje visuomenėje. Nesinori jai pakenkti. Visada verta pagalvoti, ar rėždamas kritiką atneši ką gero, ką nors išspręsi, pataisysi. Ar tai nesupykdys žmonių? Ar duos kokio pozityvumo? Pati nesu tipiška žurnalistė ir nebandau vaikytis sensacijų, paskalų, eskaluoti žmonių nelaimės, tautinius konfliktus ir pan. Žiniasklaidoje pilna blogų žinių, nes jos yra labiausiai žiūrimos ir... geriausiai apmokamos. Mažoje visuomenėje nieko negalima aptarti anonimiškai, nes visi visus pažįsta.

Kartais ir norėtusi pavišinti kokią nors kieno problemą vien tam, kad kiti galėtų padėti, pagelbėti. Tačiau čia dažniausiai pritrūksta ryžto, nes tai yra labai jautrūs dalykai. Imu abejoti, ar sugebėsiu tinkamai tai padaryti, neužgaudama niekieno jausmų. Gal čia ir atsiliepia tas žurnalistinės edukacijos trūkumas.

J. S.: Ir kaip dažniausiai būna?

R. B.: Dažniausiai ir nedarai. O jei bandai kokią problemą iškelti, turbūt nieko nepataisai, o išsižeidusių, žiūrėk, ir atsiranda, ir pati dar gali įsigyti naujų priešų. „Aušra“ pasirodo kartą per dvi savaites, radijo ir televizijos laidos irgi retai

Gyvename mažoje visuomenėje. Nesinori jai pakenkti. Visada verta pagalvoti, ar rėždamas kritiką atneši ką gero.

ir yra trumpos. Sunku tokiomis sąlygomis išplėtoti išsamesnę diskusiją, pateikti visapusišką nuomonę. Tada gali būti apkaltintas vienašališkumu. O kol kitas atsakys kitoje laidoje ar žurnalo numeryje, jau pamirštame, ko pirmasis klausė ar ką teigė.

J. S.: Tada išeina, kad daug dalykų nutylim, rašom taip, kad maždaug visiems būtų gerai, o visa kita vyksta už nugaros. Prisi pažinsiu, kad ne kartą niežėjo nagus ką nors aštraus parašyti, bet galų gale suglamžai savo mintis ir meti į šiukšlių dėžę.

R. B.: Iš viso mūsų žiniasklaida labai neveiksminga. Viskas publikuojama po laiko, tad ir polemika nelabai turi prasmės. Be to, paklauskime savęs, kiek žmonių žiūri mūsų kuriamas lietuviškas televizijos laides arba klausosi radijo? Tiesa, yra keliolika ar keliasdešimt labai

ištikimų klausytojų ir žiūrovų, bet jų vis mažiau. „Aušra“ dar vienas kitas pavarto, o visa kita daroma labiau kitiems nei sau. Drįsčiau teigti, kad lietuviškas televizijos laidas dažniau žiūri lenkai nei mes patys.

J. S.: Oi kiek kartų man pasakyta buvo, kad „Aušroj“ nieko įdomaus nėra“!

R. B.: Prisimenu savo jau mirusio tetėno pasakymą: „Tai kad tį toj „Aušroj“ nėra ko skaicyc.“ Aš jam ir sakau: „O ko Jūs norėtut, kad joj būtų? Gal aš paci mėgysiu kažkų įdomaus parašyc arba kiciem pasakysiu, tai parašys?“ O jis atsako: „Nu tį man bėdos. Jiej tį rašo, jiej žino.“ Ir taip ratas užsidaro. „Aušra“ mūsų neriboja, tai yra didelis privalumas. Turim vietos išsiplėsti ir savo mintis išreikšti, bet vėlgi reikia rankioti žodžius, kad ko nors neužgautume. Aišku, niekam kritika nėra maloni ir iš tiesų dažnai nemokame jos priimti. O štai televizijoje per 7 minutes nelabai kur yra plėstis, tad galime kai kuriuos dalykus tik trumpai paminėti, parodyti sau ir kitiems. Be to, čia esame labai priklausomi nuo kameros, ir dažnai tenka parengti nebūtinai tai, ką norėjai, o ką gali įrašyti operatoriui tinkamu laiku.

J. S.: Tai ar mūsų kuriama žurnalistika tik dėl vaizdo?

R. B.: Paliekame archyvinę medžiagą kitoms kartoms. Mes neformuojame visuomenės mąstymo, kaip iš tiesų turėtų būti. Aš pati esu dar didaktinės kartos atstovė, tad vis norisi ką savo primesti, gavėją nukreipti viena ar kita linkme. Dabar jau kiekvienas turi savo vienintelę ir teisingą nuomonę, ir nieko nepamokysi. Bet, kita vertus, jeigu parodysiu tai, kas man patinka, tai gal ir kitą tuo pačiu sudominsiu. Tačiau peržvelgus mūsų televizijos laidas atrodo, kad

mes tik šokame ir dainuojame. Per graži ta mūsų žurnalistika. Problemų, rodos, jokių nėra.

J. S.: Tai Jūs, stovėdama už kameros, užduodate klausimus, o pašnekovas išreiškia savo nuomonę. Jūs tik bandote sulipdyti atsiliepimus.

R. B.: Bet už viską atsako žurnalistas. Nesvarbu, kad aš tik klausimą užduodu. Atsakomybė krenta ant manęs. Juk aš paleidžiu žodį į eterį, ne pašnekovas.

J. S.: Kas kita, kai įrašinėjate kokio nors bendruomenės posėdžio dalyvių pasisakymus.

R. B.: Ne visai. Čia irgi reikia būti atsargiam. Buvę taip, kad įžeidė ir viešai pasisakęs asmuo, bet kalta likau aš, nors man atrodė, jog jeigu kalbama viešai, tai pats pasisakymas gali nueiti ir toliau.

J. S.: Taigi logiška. Viešai kalbant asmuo turi suvokti, kad viešai išsakyta nuomonė gali būti skelbiama, cituojama ir interpretuojama.

R. B.: Dabar jau vengiu tokių įrašų. Kartais mes matome du skirtingus pašnekovų veidus. Kaip pavyzdį galiu pateikti kažkada rengtą reportažą apie Vidugirių koplyčios statybą. Klausiu žmogaus, ką apie tai mano, tad jis ir sako, kad čia nereikia tokio lietuvių skaldymo. O ištraukus mikrofoną jau kalba viską priešingai: „Nu ką aš žinau? Jeigu stato, tai, matyt, reikia. Kiti geriau žino, ką daryt.“ Būna ir toks nuomonės iškraipymas. Mes bijome kitiems sakyti tiesą, konfliktų vengia visi: ir pašnekovas, ir kalbinantis.

J. S.: Prisimenu gerą posakį: sakyti, kaip iš tiesų yra, ar kaip reikia? Ar mes savo pasisakymais esame tikroviški? Dirbantys žiniasklaidoje save stabdome. Dėl ko?

R. B.: Mūsų krašto žmonių. Atsimenu, kad ir pačioje „Aušroje“ būdavo atskirų žmonių polemikos, bet tai prie nieko gero neprivėdė. Sūpykdė žmones ir nieko neišsprendė.

J. S.: Ar žiniasklaida dėl to nebūtų įdomesnė?

R. B.: Sensacijos visada žmones traukė, bet iš to nieko gero neišeina, nepasiekiamas tikrasis žurnalistikos tikslas. O grįžtant prie pirmosios šio pokalbio temos – nemanau, kad ta mūsų net ir neprofesionali žurnalistika yra jau visai nieko neverta. „Aušra“ turėjo ir turi ilgamečių

korespondentų, kurie rašo publicistinius straipsnius, komentuoja politikos ir kitus visuomenės įvykius. Gal nėra galimybių, reikalo ar ir nesugebame veiksmingai spręsti žiniasklaidoje kokių problemų, kokių didelių žodžio revoliucijų sukelti. Tačiau yra nemažai žmonių, kurie pasidalija savo mintimis, pasiekimais, išvalgomis, o mes stengiamės juos surasti, išklaudyti, perteikti tą informaciją kitiems bei dar išsaugoti ir ateičiai. Manau, tai yra gerai. O skandalams ir kitoms sensacijoms gal reikėtų atskiro laikraščio? Tik bijau, kad visi norėtume būti tik jo skaitytojais, o ne herojais ar susidomėjimo objektais. Turbūt nelabai mūsų lietuviška žiniasklaida įdomi jauniems žmonėms, tad gal jie patys turėtų daugiau rašyti, kalbėti apie savo reikalus sava kalba ir stiliumi. Kiek žinau, yra ir studijuojančiųjų žurnalistikos mokslus, tai gal ateitis jų rankose?

Kalėdos – nuostabiliausia metų šventė – jau netrukus pasibels į mūsų namų duris ir širdis. Tai vienas labiausiai laukiamų metų laikotarpių, kai mūsų gyvenimas būna intensyvesnis. Daugelis nori pasitvarkyti namus, juos šventiškai papuošti, nudžiuginti artimuosius dėmesiu ar ypatingomis dovanomis. Tai laikas suvokti, koks laimingas esu, kad gyvenu, pamąstyti, ką gyvenime galėčiau pakeisti, kam padėkoti, ką atsiprašyti...

Kiekviena namų šeimininkė man pritarė, kad prieš šventes daug laiko užima galvojimas, kuo skaniai pavaišinti šeimą ir svečius, vėliau jau ilgiausių pirkinių sąrašų sudarymas ir galiausiai gaminimas įvairių patiekalų, sklindant iš virtuvės stebuklingiems kvapams. Šeimininkei didelis iššūkis – paruošti Kūčių stalui dvylika patiekalų, pagaminti maisto Kalėdų stalui, prie kurio paprastai susėda gausus būrys svečių. Vis norisi paruošti ką nors naujo, todėl čia pateiksiu tiek naujoviškų, tiek kiek senesnių, jau žinomų šventinių patiekalų receptų.

Pirmiausia norėčiau paminėti, kokia gili simbolika paslėpta mūsų gaminamuose patiekaluose. Pirma ir svarbiausia – mūsų šeimos, krašto, šalies tradicijos. Tai didelė vertybė, kuri perduodama iš kartos į kartą. Kita – sėkmės tradicija – tam tikri Kūčių papročiai, burtai, skirti palinkėjimui geriau gyventi, kad mums sektųsi kitus metus, netrūktų sveikatos bei geros kloties.

Kiekviena šeima turi savus patiekalų receptus bei tradicijas. Ant kiekvieno stalo turbūt rasime žuvies ir kūčiukų, tačiau kiti patiekalai dažnai skiriasi.

Vienas iš svarbiausių simbolių yra kalėdaitis. Jis simbolizuoja santarvę ir bendrystę tarp šeimos narių ir artimųjų. Iki krikščionybės Lietuvoje per Kūčias mūsų proseneliai dalijosi kasdiene duona ar obuoliu.

Svarbiausias Kūčių patiekalas

Kūčių papročių nuotrupos

RASA ŽUKAUSKIENĖ

senovėje buvo kūčia. Tai valgis, gaminamas iš šutintų ir daigintų miežių, kviečių, rugių, grikių, pupų, žirnių, riešutų, aguonų, kurie užpilami medumi pasaldintu vandeniu. Medus simbolizavo sveikatą ir šviesą, žirniai ir pupos – vargo žmonių ašaras.

Kitas žinomas patiekalas – tai kūčiukai su aguonpieniu. Įvairiose Lietuvos vietose jie yra vadinami šližikais, kleckučiais ar prėskučiais. Gaminami iš miltų, mielių ir aguonų. Kūčiukai seniau simbolizavo po Kūčių sugrįžtančią saulę, aguonos – javų derlingumą.

Dar vienas svarbus simbolis yra žuvis. Dažniausiai patiekama įvairiai paruošta silkė, taip pat gali būti kepamas karpis ar lydeka. Senovėje tikėta, jog Kūčių dieną būtina valgyti daug žuvis, kad kitais metais neapsėstų utėlės. Lydeka yra dar ir vaisinumo simbolis.

Lietuvoje ir mūsų krašte būdingas patiekalas yra taip pat spanguolių kisielius. Jis simbolizavo apsaugą nuo priešų.

Prie Kūčių stalo buvo įprasta rinktis pasirodžius pirmai žvaigždei. Seniau tikėta, kad tuo laiku atbunda mirusių artimųjų vėlės. Krikščioniškuose pasakojimuose žvaigždė rode kelią išminčiams ir piemenėliams į Jėzaus gimimo vietą, į Betliejų.

Žmonės nuo seno stengėsi, kad Kūčių stalas būtų gausus, nes tikėjo, jog bus geras ateinančių metų derlius. Tai buvo siejama ir su dvylika mėnesių metuose. Krikščionys sako, kad turi būti dvylika patiekalų, nes tiek buvo Kristaus apaštalų.

Kūčių stalą ruošta nuo pat senovės iš to, kas per visus metus buvo užauginta, todėl dauguma Kūčioms skirtų valgių gaminama iš įvairių grūdų, sėklų, konservuotų ir džiovintų vaisių,

grybų, uogų ir daržovių bei riešutų.

Kūčios yra unikali šventė. Tiek tradicijose, tiek šventės patiekaluose atsispindi susipynę pagoniškas ir krikščioniškas pradai, o kiekvienas patiekalas turi simbolinę reikšmę. Kiekvienas gali rinktis, kaip ir su kuo švęsti, kokių tradicijų ir papročių laikytis, bet svarbiausia švenčiant išlaikyti Kūčių dvasią – susirinkti ir pabūti drauge su šeima ir artimaisiais, dovanoti artimiesiems šilumą, šventinę nuotaiką, kurti gerumą.

Gaminkite skaniausius patiekalus, džiaukitės būdami su šeima, įvertinkite tai, ką turite, mėgaukitės šventėmis! Linksmų ir sveikų Jums švenčių!

KŪČIA

1 dubeniui (po šaukštą pakaks 5–6 asmenų šeimai)

Reikės:

po 0,5 stiklinės miežių ir kviečių kruopų (galite vartoti ir kitokius grūdus)

100 g aguonų

100 g riešutų

100 g džiovintų vaisių, uogų pagal skonį

0,5 stiklinės šilto vandens

2 šaukštų (arba pagal skonį) medaus žiupsnelio druskos

Gaminimas:

Kruopų daiginimas. Grūdus sumaišykite, perplaukite, pamirkykite per naktį. Perplaukite, suberkite į stiklainį, jį uždenkite dvigubu marlės sluoksniu, užveržkite. Stiklainį pastatykite taip, kad jis būtų pavestas 45 laipsnių kampų, kaklelį nukreipkite žemyn ir įstatykite į kitą indą, kad nuvarvėtų vandens perteklius. Grūdus daiginkite 2–3 dienas

Rasos Žukauskienės nuotr.

Seinų senjorų klubo moterys gamina kūčiukus

tamsioje, nekarštoje vietoje. Juos kasdien perplaukite vandeniu. Jeigu namie karšta, perplaukite 2–3 kartus per dieną.

Kruopų virimas. Kruopas sumaišykite, nes jų virimo laikas panašus. Jas perplaukite, užpilkite vandeniu 1:2, užvirkite, uždenkite dangčiu ir ant mažos ugnies virkite 20–25 min. Jeigu norite, kruopas galite išmirkyti pernakt. Tuomet mirkytas kruopas perplaukite, užpilkite, kad būtų vos apsemtos, užvirkite ir virkite 5–10 min., tuomet palikite pabrinkti uždengtame puode dar 5–10 min. Jeigu kruopas daiginote, jas perplaukite. Nuo virtų kruopų nupilkite vandens perteklių (jeigu jo yra). Palikite šiek tiek apdžiūti. Pasirinktus riešutus ir džiovintus vaisius, uogas nuplaukite, palikite apdžiūti ore, o tuomet šiek tiek sukupokite. Įmaišykite į virtas kruopas. Aguonas sumalkite su vandeniu ir sumaišykite su medumi. Mišinį supilkite į kruopas ir išmaišykite prieš nešdami į stalą. Švęsdami suvalgykite po šaukštą kūčios, užsigerdami aguonpieniu arba vandeniu.

SILKĖ OBUOLIŲ PUSELĖSE

Reikės:

150 g silkės filė
2 žalesnių obuolių
2 kiaušinių
majonezo
svogūno
druskos
petražolių lapelių

Gaminimas:

Obuolius perpjaukite perpus, išpjaukite sėklalzdžius ir minkštimą, palikdami 5 mm storio sluoksnį. Silkės filė, 2 kiaušinius ir obuolių minkštimą smulkiai sukupokite, įdėkite majonezo ir viską kruopščiai išmaišykite. Šia mase įdarykite obuolių puseles. Apibarstykite kapotu likusiu kiaušiniu. Papuoškite petražolių lapeliais.

MARINUOTA SILKĖ SU RAZINOMIS

Reikės:

4 svogūnų
1 kg marinuotos silkės filė
125 ml aliejaus
150 g razinų
2 šaukštų cukraus
pusės citrinos sulčių
150 g pomidorų tyrės

Gaminimas:

Svogūnus supjaustykite griežinėliais, pakepinkite įkaitintoje keptuvėje su aliejumi. Paskui supilkite razinas, cukrų, citrinos sultis ir pomidorų tyrę. Sumaišykite ir virkite. Kai atšals, uždėkite ant silkės (arba sudėkite sluoksniais).

KLASIKINIS SPANGUOLIŲ KISIELIUS

Reikės:

100 g spanguolių (gali būti šviežios arba šaldytos)
100 g cukraus
1 l vandens (ir dar šiek tiek krakmolui

ištirpinti)

1 valgomojo šaukšto krakmolo

Gaminimas:

Pirmiausia elektriniu trintuvu iki tyrės sutriname spanguoles. Tuomet uogų tyrę ir vandenį pilame į puodą ir užverdame. Užvirusį skystį perkošiame per tankų sietą, kad neliktų sutrintų uogų dalelių, tuomet vėl užkaičiame ant ugnies, pilame cukrų ir kiek pakaitiname, kol cukrus ištirps. Atskirai nedideliame indelyje maždaug 1/3 stiklinės šalto vandens išmaišome apie šaukštą krakmolo ir gautą balsvą skystį plona srovele supilame į puodą su spanguolėmis paskanintu vandeniu. Pilame maišydami, o tada palaukiame, kol gautas skystis tirštėdamas užvirs. Nukaičiame nuo ugnies ir atvėsiname. Toks kisielius bus vidutiniškai tirštas, tačiau geriamas, o ne kaip desertas kabinamas šaukštu. Tie, kas turi kitokių šaldytų ar šviežių uogų, gali ir jų įmaišyti į kisielių – tinka serbentai, avietės, šaltalankiai. Visas kitas uogas kartu su spanguolėmis reikia sutrinti.

Ruošiamas Kūčių patiekalas – silkės

Senuosius metus palydint

BIRUTĖ BURDINAITĖ-OLŲO

Julija: Labai jauki šventė Kalėdos, bet taip greitai prašina... O tiek jų lauki, tiek joms ruošiesi...

Dalia: Man gruodis – ypatingas metų mėnuo. Ne tik dėl švenčių. Gruodį gimtadienį švenčia du man brangūs žmonės – mama ir sesutė.

Julija: O man ypatinga – Kūčių vakarienė, kai susirenkam visa šeima ir dalijamės *plotkele*.

Dalia: Žiemos švenčių nuotaika tikrai nepaprasta. O Naujųjų sutikimui ar jau pasiruošusi? Kur juos sutiksi?

Julija: Su draugėmis ir draugais restorane. Maždaug pasiruošusi. Suknelę jau turiu. Nusipirkau gana paprastą juodos spalvos, nes nenoriu atrodyti per daug *iššaukiančiai*. Pas *kosmetičkę* buvau jau anksčiau – ji pasiūlė *permanentinį* makiažą. Tik batų dar reikia, nes senų *kurkos* nudilusios. O Tu?

Dalia: Mane pakvietė draugė Teresė. Ji rengia Naujųjų metų sutikimą savo namuose. Dalyvaus vos keletas žmonių. Turiu pas ją *pribūti* kiek anksčiau, kad padėčiau pasiruošti. O *kas liečia* batus, tai *paklausk* pas Jūrą, ji dirba batų parduotuvėje, gal ką pasiūlys.

Julija: Gerai, dėkui. Tai susitiksim jau kitais metais?

Dalia: Taip. Linkiu smagiai palydėti senuosius ir sutikti Naujuosius!

Julija: Ir Tau džiugios šventės!

***

Plotkelė (lenk. opłatek) – neteiktina svetimybė. Vartotinas pavadinimas *kalėdaitis*. Taigi dialoge pavartotas sakinytis taisytinai taip: *O man ypatinga – Kūčių vakarienė, kai susirenkam visa šeima ir dalijamės kalėdaičiu*.

Prieveiksmiai *iššaukiančiai*, *iššaukiamai* nevartotini reikšmėmis „įžūliai, provokuojamai, netinkamai“, pvz.: *Klasėje tas mokinys elgėsi iššaukiančiai (įžūliai)*. Kino žvaigždė tame vakarėlyje atrodė ištis iššaukiamai (*provokuojamai*).

Vietoj svetimžodžio *kosmetičkę* (lenk. kosmetyczka) vartotinas žodis *kosmetologė*, pvz.: *Mano draugė dirba kosmetologe Vilniuje*.

Užuot vadinę makiažą *permanentiniu*, vartokime žodžių junginį *ilgalaikis makiažas*, pvz.: *Vakar grožio salone man pasiūlė atlikti ilgalaikį makiažą*.

Kurka – nevartotina svetimybė. Ji keistina žodžiu *kulnas*, pvz.: *Tik batų dar reikia, nes senų kurkos nudilusios (kulnai nudilę)*.

Veiksmažodis *pribūti* nevartotinas reikšme „ateiti, atvykti“, pvz.: *Moksleivis*

nurodytu laiku į mokyklą nepribuvo (neatėjo, neatvyko).

Kas liečia – neteiktina verstinė konstrukcija. Vietoj jos vartotina (*o*) *dėl*, pvz.: *Kas liečia skolos gražinimą (Dėl; O dėl skolos gražinimo) susitarime rytoj. Kas liečia mane (Dėl savęs) aš esu ramus*.

Su veiksmažodžiu *klausti* prielinksnis *pas* nevartotinas veiksmo adresatui, šaltiniui, nesusijusiam su vieta, reikšti, pvz.: *Paklausėme pas vieną sostinės gyventoją (Paklausėme vieną sostinės gyventoją; Paklausėme vieno sostinės gyventoją), kuri muziejų verta aplankyti*.

Svarbiausia – bendradarbiauti dėl pagalbos Ukrainai

BONITATEM ORG INF.

Karo padėčiai Ukrainoje nuožmėjant ir pagalbos poreikiui didėjant Lietuvos nevyriausybinė organizacija Bonitatem ORG kuria savo padalinį Lenkijos mieste Seinuose.

Gruodžio 6 dieną Lietuvos konsulate Seinuose vykusiam susitikime su Lietuvos konsulu G. Mackeliu ir miesto burmistru A. Nowalskiu (A. Nowalski) buvo aptartas bendradarbiavimo ir atstovybės kūrimo klausimas. Sutarta, kad netrukus bus pasirašyta dvišalė bendradarbiavimo sutartis ir įstaigos komanda, vadovaujama Mindaugo Jonušo, galės pradėti darbus. Numatoma

rinkti ir teikti pagalbą Ukrainai ir jos žmonėms, siekti įgyvendinti bendrus lietuvių ir lenkų projektus, populiarinti savanorystę ir taip prisidėti prie

tarpusavio ryšių stiprinimo.

Įstaigos vadovo Mindaugo Jonušo teigimu, dirbti tarp Lietuvos ir Lenkijos visada labai svarbu ir reikšminga, tiek siekiant gerų dvišalių santykių, tiek garsinant Lietuvos vardą, o svarbiausia – bendradarbiauti dėl pagalbos Ukrainai ir jos žmonėms. „Tikiuosi, kad šis Seinų kraštas taps pavyzdžiu mums visiems bendrystės ir gerų dvišalių santykių kūrimo plotmėje“, – kalbėjo Mindaugas Jonušas.

Jau netrukus įstaigos komanda pradės savo darbus Seinų krašte ir pakvies visus norinčius susipažinti iš arčiau.

Iš kairės: Bonitatem ORG vadovas M. Jonušas, Seinų burmistras A. Nowalski, LR konsulas Seinuose G. Mackelis

PARAMA UKRAINAI LIETUVOJE

Rekomenduojame remti VšĮ „Mėlyna ir geltona“.

Gavėjas: VšĮ Mėlyna ir geltona

Banko sąskaita:

LT17 7300 0101 4089 4869

Bankas: Swedbank

Mokėjimo paskirtis: PARAMA

PARAMA UKRAINAI LENKIJOJE

Norintys paremti Ukrainos kariuomenę gali tai padaryti banko pavedimu Lenkijoje.

Banko sąskaita: 91 1130 0007 0080 2394 3520 0002

Mokėjimo paskirtis (tytuł przelewu): Wsparcie dla Ukrainy

Gavėjas (odbiorca przelewu): Narodowy Bank Ukrainy
Valiuta: PLN

Daugiau informacijos: <https://pomagamukrainie.gov.pl/chce-pomoc/prywatnie/pomoc-finansowa>

2023 m. sausio 2 d. „Aušros“ skaitytoja, buvusi Punsko pagrindinės mokyklos mokytoja
Julija Čėplienė švęs garbingą 85-ąjį jubiliejų.

Miela mokytoja,

*Branginkite kiekvieną gyvenimo akimirką, nes jos negrįžta.
Branginkite kiekvieną šalia esantį, nes jie išeina.
Branginkite prisiminimus, nes jie suteikia gyvenimui pilnatvės.
Saugokite savo viltis ir svajones, nes jos padeda gyventi.
Ir, žinoma, saugokite labai ir svarbi.
Būkite laiminga!*

Pirmose mokyklos klasėse Jūs diegėte mums, vaikams, norą mokytis, meilę kalbai, o šiandien gera proga Jums už tai padėkoti ir linkėti dar daug daug sveikatos ir sėkmės metų!

„Aušros“ redakcija

*Jeigu skausmas ranką ištiestų –
Netikėk, kad laimės nebus.*

*Tu gyvenki, šypsokis ir džiaukis,
Nes gyvenimas žmogui brangus.*

Sausio 3 d. 18-ąjį gimtadienį švęs
Karolina Valinčiūtė iš Šlynakiemio.

Linkime viso geriausio moksle, daug laimės gyvenime ir svajonių išsipildymo jaunystėje.

Grigučių šeima

Įmonė EMISKAR

Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicionierius bei šilumos siurblius. Parenkame reikiama kondicionierių/šilumos siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

**GERBIAMI
PRENUMERATORIAI!**

*Nebūkite abejingi –
prenumeruokite „Aušrą“,
„Suvalkietį“ ir „Aušrelę“!*

Galima atvykti į redakciją Punske arba Lenkijos lietuvių draugijos būstinę Seinuose ar užsiprenumeruoti pavedimu į banko sąskaitą (numeris pateikiamas paskutiniame žurnalo viršelyje), nurodant, už kurį leidinį mokama.

**LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2023 M.
PRENUMERATOS KAINOS**

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	48	12	8
	pusmetis	24	6	4
	ketvirtis	12	-	2
Užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	100	30	30
	pusmetis	50	15	15
	ketvirtis	25	-	7,5
Užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	140	50	50
	pusmetis	70	25	25
	ketvirtis	35	-	12,5